

ЗЕЛС
BNJVL

ГЛАСИЛО GAZETË

Март/Април 2021
Mars / Prill 2021

ЗЕЛС

ЗАЕДНИЦА НА
ЕДИНИЦЕ
НА ЛОКАЛНАТА
САМОУПРАВА
НА РЕПУБЛИКА
СЕВЕРНА
МАКЕДОНИЈА

BNJVL

BASHKËSIA E
NJËSIVE TË
VETËQEVERISJES
LOKALE TË
REPUBLIKËS SË
MAQEDONISË
SË VERIUT

ПОШТАРИНА ПЛАТЕНА
ВО ПОШТА 1020 СКОПЈЕ

Почитувани,

Честитки до сите единици на локалната самоуправа за 26 април - „Денот на општините“ и „Денот на ЗЕЛС“. Овој датум е утврден во Статутот на ЗЕЛС, бидејќи пред токму 49 години, во 1972 година е одржано основачко Собрание и е формирана „Заедница на општини и градови на Македонија“. Пред ЗЕЛС стои период на значаен предизвик

за продлабочување на процесот на децентрализација на власта во нашата земја, па силно веруваме дека 50-годишнината на ЗЕЛС, следната година ќе ја обележиме со суштински и квалитетни промени во системот на локалното владеење во нашата земја.

И во изминатите два месеца, во услови на нов засилен бран на пандемијата со КОВИД-19, ЗЕЛС продолжи со реализација на поголем број активности. Во рамките на регионалниот проект „Управување со стаклена амбалажа на Западен Балкан“, заклучно со месец март беа реализирани сите активности за обезбедување на соодветна инфраструктура на контејнери за рециклажа на стакло во сите шест единици на локална самоуправа, вклучени во Проектот, а беше одржана и работилница на општинските тимови за регионалната медиумска кампања за подигање на свеста кај населението за рециклажа на стаклената амбалажа.

Во месец март, со лиценца за водење на постапки за градежно земјиште се стекнаа околу четириесетина претставници од општините. Повеќе од 150 од општинските службеници кои работат на постапките на донесување на урбанистички планови и урбанистичко-планска документација учествуваа на онлајн тематско советување што го организираше ЗЕЛС во соработка со Министерството за транспорт и врски (МТВ), посветено на предизвиците при имплементацијата на новиот Закон за урбанистичко планирање. Во организација на ЗЕЛС беше одржана и онлајн средба на градоначалниците со министерката за образование и наука околу подготовките за имплементација на новите наставни програми во основното образование и организирањето на обуки за наставниот кадар, што ќе се одвива во следните неколку месеци. Претставници од општинската администрација во овој период се запознаа и со чекорите што треба да ги преземе општината за да развие инклузивен план за управување со ризици од катастрофи, што ги вклучува потребите на ранливите групи, како и со „Теренски услуги и мобилни тимови за ранливите групи граѓани“.

Активности беа реализирани и во рамките на проектот „Кон родово одговорни општини: зајакнување на општинските капацитети за политики за родова еднаквост и родово одговорно буџетирање“. Издадена беше „Методологија за интегрирање на родово перспектива во локалните политики и буџет“, а ЗЕЛС го публикуваше и шеснаесеттиот по ред „Годишен извештај на ЗЕЛС за 2020 година“.

За овие и за другите активности на ЗЕЛС за периодот март - април може повеќе да прочитате во ова издание на Гласило на ЗЕЛС.

Душица Перишиќ,
Извршен директор на ЗЕЛС

Тë nderuar,

Тë gjitha njësive të vetëqeverisjes lokale u'a uroj 26 Prillin - „Ditën e komunave“ dhe „Ditën e BNJVL-së“. Kjo datë është caktuar në Statutin e BNJVL-së, pasi pikërisht para 49 vitesh, më 1972, është mbajtur Kuvendi themelues dhe është formuar „Bashkësia e komunave dhe qyteteve të Maqedonisë“. Para BNJVL-së qëndron periudhë e një sfide të rëndësishme për thellësimin e procesit të decentralizimit të pushtetit në vendin tonë, prandaj fuqimisht besojmë se 50 vjetorin i BNJVL-së, vitin e ardhshëm do t'a shënojmë me ndryshime thelbësore dhe cilësore të qeverisjes lokale në vendin tonë.

Edhe në dy muajt e kaluar, në kushte të valës së re të pandemisë me KOVID -19, BNJVL vazhdoi me realizimin e një numri më të madh të aktiviteteve. Në kuadër të projektit „Menaxhim me ambalazhin e qelqit të Ballkanit Perëndimor“, përfundimisht në mars, u realizuan të gjitha aktivitetet për sigurimin e infrastrukturës së kontejnerëve për riciklimin e qelqit, në të gjitha njësitë e vetëqeverisjes lokale të përfshira në projektin në fjalë, ndërsa u realizua edhe një punëtori e ekupeve komunale për fushatën rajonale mediatike për ngritjen e vetëdijes te popullata lidhur me riciklimin e ambalazhit të qelqit.

Në muajin mars, me licencë për udhëheqjen e procedurave për tokë ndërtimore janë pajisur rreth dyzet përfaqësues të komunave. Më tepër se 150 nëpunës komunalë të cilët punojnë në procedurat e miratimit të planeve urbanistike dhe dokumentacionit planifikues urbanistik, morrën pjesë në këshillimin tematik të realizuar online, nga ana e BNJVL-së në bashkëpunim me Ministrinë për transport dhe lidhje (MTL), të dedikuar për sfidat gjatë implementimit të Ligjit për planifikim urbanistik. Në organizim të BNJVL-së, u mbajt edhe takim online i kryetarëve të komunave me ministren për arsim dhe shkencë, rreth përgatitjeve për implementimin e programeve të reja mësimore në arsimin fillor dhe organizimin e trajnimeve për kuadrin mësimdhënës, që do të realizohet brenda disa muajve të ardhshëm. Përfaqësuesit e administratës komunale në këtë periudhë, u informuan edhe mbi hapat që duhet t'i ndërmerr komuna lidhur me zhvillimin e planit inkluziv për menaxhim me rrezik nga katastrofat, që i përfshin nevojat e grupeve me rrezik social, si dhe me „Shërbimet në teren dhe ekipet mobile për grupet e rrezikuara të qytetarëve“.

Aktivitetet u realizuan edhe në kuadër të projektit „Drejt komunave përgjegjëse për barazi gjinore: përforsimi i kapaciteteve komunale dhe politikave dhe buxheti përgjegjës për barazi gjinore“ ndërsa BNJVL publikoi edhe „Raportin vjetor të BNJVL-së për vitin 2020“, të gjashtëmbëdhjetin me radhë.

Për këto dhe aktivitete tjera të BNJVL-së lidhur me periudhën mars-prill, mund të lexoni në këtë botim të Gazetës së BNJVL-së.

Dushica Perishiq,
Drejtore ekzekutive i BNJVL-së

ЗАЕДНИЦА НА ЕДИНИЦИТЕ НА ЛОКАЛНАТА САМОУПРАВА НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

тел. +389 (0) 2 30 99 033, факс: +389 (0) 2 30 61 994
ул. Копенхагенска бр. 5, п.фах 32,
1000 Скопје, Република Северна Македонија
Извршен директор на ЗЕЛС:

Душица Перишиќ

Заменик извршен директор на ЗЕЛС:

Ардита Дема-Мехмети

Подготвила:

Весна Арсовска-Динковска

Превод: Арта Абаз

Лекторирал: Момент мал ДООЕЛ, Скопје

Дизајн и подготовка и печатење: Европа 92

BASHKËSIA E NJËSIVE TË VETËQEVERISJES LOKALE TË REPUBLIKËS SË MAQEDONISË SË VERIUT

tel. +389 (0) 2 30 99 033, faks: +389 (0) 2 30 61 994
rr. „Kopenhagenska“ nr. 5, F.P. 32,
1000 Shkup, Republika e Maqedonisë së Veriut
Drejtore ekzekutive i BNJVL-së:

Dushica Perishiq

Zëvendës drejtore ekzekutive i BNJVL-së:

Ardita Dema - Mehmeti

Përgatiti:

Vesna Arsovska - Dinkovska

Përkthim: Arta Abazi

Lektoron: Moment Mal SHPKNJP, Shkup

Dizajnim dhe përgatitje shtyp: Evropa 92

„ТЕРЕНСКИ УСЛУГИ И МОБИЛНИ ТИМОВИ ЗА РАНЛИВИТЕ ГРУПИ ГРАЃАНИ“ - ТЕМА НА РЕГИОНАЛЕН ВЕБИНАР ЗА ПРЕТСТАВНИЦИ ОД ОПШТИНИТЕ

„Теренски услуги и мобилни тимови за ранливите групи граѓани“ беше темата на онлајн обуката (вебинар) што беше организирана на 4 март 2021 година за претставници од општинската администрација од областа на социјалната заштита. Обуката ја проследија околу седумдесетина учесници од нашата земја, а учествуваа и претставници од општините од Србија, Босна и Херцеговина, Црна Гора, Албанија и од Косово. Вебинарот се одвиваше на англиски јазик, со симултан превод на македонски, албански и српски јазик.

Во нашата држава, како и во регионот, мобилните и теренските услуги не се доволно препознаени како различни видови услуги за ранливите групи граѓани. Мобилните тимови обезбедуваат специјализирани интервенции во домовите на овие лица и вклучуваат: едукации, психо-социјална терапија и советување за децата и за членовите на семејството, обезбедување на медицински пакети, олеснување на пристапот до образовни институции, обезбедување на социјална помош и поддршка на обесправените групи при остварувањето на загарантираните социјални права.

Теренските услуги се услуги базирани во заедницата што имаат цел да ги поддржат лицата кои се изоставени од заедницата, да ги препознаат и да ги уживаат социјалните и човековите права. Теренските услуги имаат цел рано да ги спречат социјалните проблеми што се појавуваат кај ранливите групи, да обезбедат пристап до социјалните, здравствените и до образовните услуги и да поттикнат иницијативи за унапредување на условите за живеење на ранливите групи.

Заедничко за мобилните и за теренските услуги е тоа што тие се бесплатни и се испорачуваат во домот или, пак, во нивното непосредно опкружување. Тие можат да бидат превентивни, но и терапевтски. Овие услуги се разновидни, па во испораката се вклучуваат: невладини организации, локалната самоуправа, државни институции, бизнис сектор и други. Со нив се премостува јазот на потребни услуги што државата не успеала да ги обезбеди како резултат на ограничени законски, финансиски и кадровски ресурси.

Идентификување на ранливите групи на граѓани и интегрирање на нивните потреби во локална програма за социјална заштита

За да се обезбедат мобилни и теренски услуги, општината треба да направи проценка и да се изработи социјален план, со цел да се идентификуваат ранливите групи на граѓани и нивните потреби, а наодите од социјалното мапирање да се интегрираат во локалните програми за социјална заштита. За одржливост на овие услуги, потребни се финансиски средства што општината треба да ги предвиди во својот буџет врз основа на претходно подготвена програма, а во воспоставувањето и во спроведувањето на услугите од големо значење е обезбедувањето на партнерство помеѓу сите релевантни страни на локално ниво. Улогата на локалната самоуправа треба да биде доминантна и во делот на редовното следење и евалуација на испорачаните услуги.

Главните придобивки од овие сервиси најчесто се видливи на индивидуално ниво, бидејќи тие придонесуваат кон подобрување на здравствената состојба, образовните достигнувања, подобрување на вештините за вработување и

„SHËRBIMET NË TEREN DHE EKIPE MOBILE PËR GRUPET E RREZIKUARA TË QYTETARËVE“ – TEMË E TRAJNIMIT RAJONAL TË PËRFAQËSUESVE TË KOMUNAVE

„Shërbimet në teren dhe ekipet mobile për grupet e qytetarëve me rrezik sociale“ ishte tema e trajnimit online (uebinar) që u organizua më 4 mars, 2021, për përfaqësuesit e administratës komunale nga lëmia e mbrojtjes sociale. Trajnimin e ndoqën rreth shtatëdhjetë pjesëmarrës nga vendi jonë, ndërsa morrën pjesë edhe përfaqësues të komunave të Serbia, Bosnja dhe Hercegovina, Mali i Zi, Shqipëria dhe Kosova. Uebinari zhvillohej në gjuhën angleze, me përkthim simultan në maqedonisht, shqip dhe serbisht.

Në vendin tonë, si dhe në rajon, shërbimet mobile dhe ato në teren nuk identifikohen mjaft si lloje të ndryshme të shërbimeve për kategoritë e rrezikuara të qytetarëve. Ekipet mobile sigurojnë intervenime të specializuara në shtëpitë e këtyre personave dhe përfshijnë: edukim, terapi psiko-sociale dhe këshillim për fëmijët dhe anëtarët e familjeve, sigurim të paketave mjekësore, lehtësim i qasjes për institucionet arsimore, sigurim i ndihmës sociale dhe përkrahja e grupeve të jofavorizuara gjatë realizimit të të drejtave sociale të garantuara.

Shërbimet në terren janë shërbime të bazuara në bashkësi që kanë për qëllim t'i përkrahin njerëzit që janë lënë jashtë bashkësisë, të njohin dhe të gëzojnë të drejtat sociale dhe të njeriut. Shërbimet në terren synojnë të parandalojnë problemet sociale që lindin herët midis grupeve të rrezikuara, të sigurojnë qasje në shërbimet sociale, shëndetësore dhe arsimore dhe të inkurajojnë iniciativa për të përmirësuar kushtet e jetesës së grupeve të rrezikuara.

Ajo që kanë të përbashkët shërbimet mobile dhe ato në terren është se ato janë falas dhe bëjnë dërgesë brenda ose në afërsi të tyre. Ato mund të jenë parandaluese, por edhe terapeutike. Këto shërbime janë të larmishme, kështu që gjatë dërgesës përfshihen: organizatat joqeveritare, pushteti lokal, institucionet shtetërore, sektori i biznesit dhe të tjerët. Me to tejkalohet hendeku në shërbimet e nevojshme që shteti nuk ka arritur të sigurojë për shkak të burimeve të kufizuara ligjore, financiare dhe të kuadrove.

Identifikim i grupeve të rrezikuara të qytetarëve dhe integrimi i nevojave të tyre në programin lokal për mbrojtje sociale

Në mënyrë që të sigurohen shërbime mobile dhe në terren, komuna duhet të bëjë një vlerësim dhe të zhvillojë një plan social në mënyrë që të identifikojë grupet e rrezikuara të qytetarëve dhe nevojat e tyre, ndërsa gjetjet e hartëzimit social të integrohen në programet lokale të mbrojtjes sociale. Qëndrueshmëria e këtyre shërbimeve kërkon burime financiare që komuna duhet të sigurojë në buxhetin e saj bazuar në një program të përgatitur më parë, dhe në krijimin dhe implementimin e shërbimeve është me rëndësi të madhe sigurimi i partneritetit midis të gjitha palëve përkatëse në nivelin lokal. Roli i vetëqeverisjes lokale duhet të jetë dominues në pjesën e monitorimit dhe vlerësimit të rregullt të shërbimeve të ofruara.

Përfitimet kryesore të këtyre shërbimeve janë më se të dukshme në një nivel individual, pasi ato kontribuojnë në përmirësimin e shëndetit, arritjeve arsimore, përmirësimin

ja подобруваат самодовербата на оваа категорија на граѓани. Пред сè, ваквите услуги придонесуваат кон инклузивни заедници и имплементирање на Агенда 2030 на локално ниво, особено на Целите за одржлив развој: 1,2,3,4,5,10,11 и 17.

Добри практики од нашата земја и од Босна и Херцеговина

Невладината организација „Дневен центар за деца на улица“ со седиште во Општина Шуто Оризари, ги презентираше своите искуства за теренски услуги што ги обезбедува на ромската популација во услови на Ковид-19. Станува збор за организација која обезбедува дневен престој, исхрана и едукативни активности за децата Роми, како и едукации за родителите за позитивно родителство. Во услови на пандемија, оваа НВО обезбедува информативни материјали за заштита од вирусот, хигиенски пакети, психо-социјална поддршка, поврзување со институции, како и поддршка за задоволување на образовните потреби на децата Роми за учење од далечина. Овие услуги се обезбедуваат на терен во средините каде живее ромското население, а се финансирани од меѓународни донации.

Граѓанското здружение за унапредување на образованието кај Ромите „Отахарин“ од општина Бјелина (БиХ) исто така фокусот на теренските услуги го става на ранливите групи од ромската популација. Мобилни тимови, составени од претставници на здружението, Центарот за социјална работа, претставник на општината и образовните институции редовно обезбедуваат: неформално образование, како и поддршка за формалното образование за децата кои припаѓаат на социјално загрозени семејства, психо-социјална поддршка, поврзување со институции за членовите на семејствата. Целта е да се обезбеди нивна социјална инклузија, да се намали стапката на деца Роми кои го напуштаат училиштето и подобрување на социо-економскиот статус на Ромите. Услугите што ги обезбедува здружението, главно, се финансирани од меѓународни донатори, но обезбедена е поддршка и од општината.

Вебинарот претставува дел од активностите на проектот „Зажакнување на локалните капацитети за спроведување на Агенда 2030 и принципот „Никој да не биде изоставен“, имплементиран од НАЛАС во соработка со ЗЕЛС и здруженијата на локалните власти од Западен Балкан, а со поддршка на регионалниот проект „Социјални права за ранливи групи“. Регионалниот проект го спроведува Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) во име на Федералното Министерство за економска соработка и развој (BMZ).

e aftësive të punësimit dhe përmirësimit e vetëbesimit të kësaj kategorie të qytetarëve. Mbi të gjitha, shërbime të tilla kontribuojnë ndaj bashkësive gjithëpërfshirëse dhe implementimin e Agjendës 2030 në nivelin lokal, veçanërisht në qëndrimet e zhvillimit të qëndrueshëm: 1,2,3,4,5,10,11 dhe 17.

U prezantuan praktikat e mira nga vendi jonë dhe nga Bosnja dhe Hercegovina

Organizata joqeveritare „Qendra ditore për fëmijët në rrugë“ me seli në komunën e Shuto Orizare, prezantoi përvojat e saj për shërbimet në terren të ofruara për popullatën rome në kushtet e COVID - 19. Bëhet fjalë për një organizatë që siguron qëndrim ditor, ushqim dhe veprimtari edukative për fëmijët romë, si dhe arsimim për prindërit për kujdestari prindërore pozitive. Në kushtet e pandemisë, kjo OJQ siguron materiale informative për mbrojtjen nga virusi, pako higjienike, përkrahje psiko-sociale, lidhje me institucionet, si dhe përkrahje për kënaqjen e nevojave mësimore të fëmijëve romë për mësim në largësi. Këto shërbime sigurohen në terren në zonat ku jeton popullata rome dhe financohen nga donacione ndërkombëtare.

Shoqata qytetare për avancimin e arsimit të romëve „Otaharin“ nga lomuna e Bjelina (BdheH) gjithashtu përqendrohet në shërbimet në terren për grupet në nevojë të popullatës rome. Ekipet mobile të përbërë nga përfaqësues të shoqatës, Qendrës për punë sociale, një përfaqësues i komunës dhe institucioneve arsimore rregullisht ofrojnë: arsim joformal, si dhe përkrahje për arsimin zyrtar për fëmijët që i përkasin familjeve në nevojë sociale, përkrahje psiko-sociale, ndërlidhja me institucionet për anëtarët e familjeve. Qëllimi është të sigurojë inkluzionin e tyre social, të zvogëlojë shkallën e fëmijëve romë që lënë shkollën dhe të përmirësojnë statusin socio-ekonomik të romëve. Shërbimet e ofruara nga shoqata financohen kryesisht nga donatorë ndërkombëtarë, por mbështetja sigurohet gjithashtu nga komuna.

Uebinari paraqet një pjesë të aktiviteteve të projektit „Përforsim i kapaciteteve lokale për zbatimin e Agjendës 2030 dhe parimi – Askush të mos ngelet i anashkalluar“, i implementuar nga NALAS në bashkëpunim me BNJVL-në dhe shoqatat e pushteteve lokale nga Ballkani Perëndimor, ndërsa me përkrahjen e projektit „Të drejtat sociale për grupet e rrezikuara“. Projektin rajonal e zbaton Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) në emër të Ministrisë Federale për bashkëpunim dhe zhvillim ekonomik (BMZ).

АКТИВНО ВКЛУЧУВАЊЕ НА ОПШТИНИТЕ ВО ИСПОЛНУВАЊЕТО НА ПЛАНОТ ЗА БОРБА ПРОТИВ КОРУПЦИЈАТА

Планот и мерките за борба против корупцијата, усвоени од Владата на РСМ, беше темата на работниот состанок на претседателот на ЗЕЛС Петре Шилегов и на извршната директорка на ЗЕЛС Душица Перишиќ со заменикот на претседателот на Владата, задолжен за борба против корупцијата и криминалот, одржлив развој и човечки ресурси, Љупчо Николовски. На состанокот, што се одржа на 5 март 2021 година во просториите на Град Скопје, посебен акцент беше ставен на мерките од Планот, што се однесуваат и на општините. Со овој план се зајакнуваат капацитетите и се воспоставува синхронизиран систем за ефикасна функционалност на институциите против корупцијата, во насока на враќање на довербата на граѓаните во институциите.

Беше изнесено дека сите министерства и државни органи, но и сите општини и општините во Град Скопје, треба во рок од 30 дена на своите веб страници да објават документи од 22 области, со кои ќе се подигне нивото на транспарентности и отчетности на локалната самоуправа. Беше посочено дека според направена евалуација, спроведена од владина работна група, констатирани се општини што веќе постапиле по препораките, но дека има многу општини со ниско ниво на исполнетост на препораките.

На состанокот се разговараше за мерката со која се предвидува назначување на овластено лице за прием на пријави, доставени заради заштитено внатрешно пријавување, во согласност со Законот за заштита на укажувачите. Тоа треба да придонесе за подигање на свеста кај граѓаните да пријавуваат случаи на коруптивно делување. Според претседателот на ЗЕЛС, од исклучителна важност за спречувањето на корупцијата и за подобрувањето на услугите што општините и Градот Скопје им ги даваат на граѓаните би придонело унапредувањето на процесот на дигитализација на документите што се издаваат за граѓаните, особено на документите за плаќање на даноци.

Се предвидува активирање на систем за следење на предмети и претставки од граѓаните

Со цел да се врати довербата во институциите, Николовски посочи дека Планот предвидува мерка преку која ќе се имплементираат препораките за подготовка на план за соодветна измена на прописите од областа на административните службеници и вработените во јавниот сектор. Шилегов потенцираше дека со соодветни законски измени потребно е да се предвидат одредби за санкции за ненавремено постапување по предмети од граѓаните, доставени до општините и до Градот Скопје. Во таа насока, вице-премиерот информираше дека Планот за борба против корупцијата предвидува активирање на систем за следење на предмети и претставки од граѓаните за не-

ПЕРФШИРЈА АКТИВЕ Е КОМУНАВЕ НЌ ПЛОТЌСИМН Е ПЛАНИТ ПЌР ЛУФТЌ КУНДЌР КОРРУПЦИОНИТ

Плани dhe masat për luftë kundër korrupsionit të miratuara nga Qeveria e RMV ishte tema e mbledhjes punuese të kryetarit të BNJVL-së, Petre Shilegov dhe drejtori ekzekutiv i BNJVL-së, Dushica Perishiq, me Zëvendës-Kryetarin e Qeverisë obliguar për luftë kundër korrupsionit dhe krimin, zhvillimi i qëndrueshëm dhe resurset njerëzore, Ljupčo Nikollovski. Në mbledhjen, që u mbajt më 5 mars, 2021 në hapësirat e Qytetit të Shkupit, theks i veçantë i'u vendos masave të Planit, që u referohen komunave. Me këtë plan përforcohen kapacitetet dhe vendoset sistem i sinkronizuar për funksionalitet të institucioneve kundër korrupsionit, në drejtim të kthimit të besueshmërisë së qytetarëve në institucionet.

U përmend se të gjitha ministritë dhe organet shtetërore, por edhe të gjitha komunat në Qytetin e Shkupit, kanë afat prej 30 ditësh, t'i publikojnë në ueb faqet e tyre dokumentet nga 22 lëmenj, me të cilat do të ngritet niveli i transparencës dhe llogaridhënies së vetëqeverisjes lokale. Megjithatë, në bazë të evalvimit të zbatuar nga Grupi punues qeveritar, u konstatua se një pjesë e komunave tashmë kanë vepruar, por ka edhe komuna me nivel të ulët të plotësimit të rekomandimeve.

Në mbledhje u diskutua për masën që parashikon emërimin e një personi të autorizuar për të pranuar fletëparaqitjet e parashtruara me qëllim të raportimit të mbrojtur të brendshëm, në përputhje me Ligjin për mbrojtjen e sinjalizuesve. Kjo duhet kontribuojë për ngritjen e ndërgjegjësimin e qytetarëve për të raportuar raste të korrupsionit. Kryetari i BNJVL-së Shilegov theksoi se me rëndësi të jashtëzakonshme në parandalimin e korrupsionit dhe përmirësimin e shërbimeve të ofruara nga komunat dhe Qyteti i Shkupit për qytetarët, është përmirësimi i procesit të dixhitalizimit të dokumenteve të cilat u jepen qytetarëve, veçanërisht të dokumenteve për pagimin e taksave.

Parashikohet aktivizim i sistemit për ndjekjen e lëndëve dhe parashtrësive të qytetarëve

Me qëllim të rikthimit të besimit në institucione, Nikollovski theksoi se Plani parashikon një masë përmes së cilës do të zbatohen rekomandimet për përgatitjen e një plani për ndryshimin e duhur të rregulloreve në lëminë e nëpunësve administrativë dhe të punësuarve në sektorin publik. Shilegov theksoi se me ndryshimet e duhura ligjore është e nevojshme të sigurohen dispozita për sanksione për trajtimin e parakohshëm të çështjeve nga qytetarët, të paraqitura në komuna dhe Qytetin e Shkupit. Në këtë drejtim, zëvendëskryeministri informoi se Plani kundër korrupsionit parashikon aktivizimin e një sistemi

навремено постапување на нивните барања и пријавување на корупција.

Во делот на мерката, поврзана со јавните набавки, беше укажано дека општините треба да донесат интерни процедури за спроведувањето на постапките за јавни набавки и реализација на договорите и јавно да ги објават на своите веб страници. На состанокот беше посочено дека со Планот за борба против корупцијата се предвидува намалување на бројот на членовите на управните одбори, потоа измени во условите за именување на членови во управни и надзорни одбори и во делот на нивната одговорност, како и измени во висината на надоместокот, односно се посочува исплаќањата да се вршат во согласност со одржаните седници. Од страна на вицепремиерот Николовски беше посочено дека ќе им се препорача на општините да подготват годишна Антикорупциска програма, што крајно ќе резултира со воспоставување на ефикасен систем на мерки што ќе овозможат превенција и борба со корупцијата.

пër ndjekjen e lëndëve dhe parashtresave nga qytetarët për përpunimin e parakohshëm të kërkesave të tyre dhe raportimin e korrupsionit.

Në pjesën lidhur me masën e furnizimeve publike, u theksua se komunat duhet të miratojnë procedura të brendshme për zbatimin e procedurave të furnizimeve publike dhe zbatimin e kontratave dhe t'i publikojnë ato publikisht në faqet e tyre të internetit. Në mbledhje u përmend se me Planin për luftë kundër korrupsionit parashihet zvogëlimi i numrit të anëtarëve në bordet drejtuese, kushtet për emërimin e anëtarëve në bordet drejtuese dhe bordet mbikëqyrëse dhe përgjegjësia e tyre, shumata e kompensimit të jetë konform seancave të mbajtura. Zëvendëskryeministri Nikollovski theksoi se komunave do t'u rekomandohet të përgatisin një Program vjetor antikorrupsion, i cili përfundimisht do të rezultojë me vendosjen e një sistemi efektiv të masave që do të mundësojnë parandalimin dhe luftën kundër korrupsionit.

„ЖЕНИТЕ ВО ЛИДЕРСТВОТО“ - ТЕМА НА СРЕДБАТА ШТО ЈА ИНИЦИРАА ЧЛЕНОВИТЕ НА ЛОБИ ГРУПАТА ЗА РОДОВА ЕДНАКВОСТ ВО ЧЕСТ НА МЕЃУНАРОДНИОТ ДЕН НА ЖЕНАТА 8 МАРТ

„Жените во лидерството: обезбедување на еднаква иднина во „светот“ на Ковид-19“ беше темата на онлајн средбата, што ја организираа членовите на Лоби групата за родова еднаквост при ЗЕЛС, во чест на Меѓународниот ден на жената 8 март. На оваа средба, организирана на 9 март 2021 година, освен градоначалници/-чки и претседателки и членови на совет на општините од Лоби групата, се приклучија и поканетите претставници од UN Women-Телото на ОН за родова еднаквост и зајакнување на жените во Скопје и експертки за родово одговорно буџетирање. Пред присутните беше потенцирана определбата на ЗЕЛС за натамошна поддршка на општините во засилувањето на родовата интеграција во нивните стратешки документи и при реализацијата на активности од оваа област. Присутните беа информирани и за активностите на ЗЕЛС во рамките на проектот „Кон родово одговорни општини: зајакнување на општинските капацитети за политики за родова еднаквост и родово одговорно буџетирање“ (2019-2021), што го спроведува ЗЕЛС, со поддршка на UN Women во делот на лобирање и застапување, јакнење на капацитетите и на услугите.

Потребен аналитички осврт на законските решенија што се од значење за унапредување на родовата еднаквост на сите нивоа

На средбата беше посочена потребата за поинтензивно лобирање за дополнување на Предлог-законот за буџети, што е во собраниска процедура, во делот на родово одговорно буџетирање. Беа посочени конкретни промени што се однесуваат на внесување на принципот на родова еднаквост при планирање и извршување на буџетот, потоа на доставувањето на родово одговорна буџетска изјава при поднесување на нови прописи и акти што имаат импликации во насока на унапредување на родовата перспектива и други конкретни предлози. Стана збор и за потребата од изработка на краток осврт со забелешки од локалните власти на предлогот на нов Закон за родова еднаквост, што се очекува наскоро да биде ставен на јавен увид. Беше

„FEMRAT NË LIDERSHIP“ TEMË E TAKIMIT TË INICIUAR NGA ANËTARËT E LOBI GRUPIT PËR BARAZI GJINORE PËR NDERË TË DITËS NDERKOMBËTARE TË FEMRËS – 8 MARS

„Femrat në lidërsip, sigurimi i një të ardhme të barabartë në një botë me KOVID-19“ ishte tema e takimit online që e organizuan anëtarët e Grupit të lobimit për barazi gjinore në kuadër të BNJVL-së, për nderë të Ditës ndërkombëtare të femrës – 8 Marsi. Në këtë takim, të organizuar më 9 mars, 2021, përveç kryetarëve/eve dhe kryetarëve dhe anëtarëve të këshillit të komunave u ftuan edhe përfaqësuesit e UN WOMEN – Trup i KB për barazi gjinore dhe përforcim të femrave në Shkup, si dhe ekspertet për buxhetim përgjegjës për barazi gjinore. Para të pranishmëve u potencua qëndrimi i BNJVL-së për përkrahjen e mëtejme të komunave në përforcimin e integritit gjinor në dokumentet e tyre strategjike edhe gjatë realizimit të aktiviteteve në këtë lëmi. Të pranishmit u informuan edhe për aktivitetet e BNJVL-së në kuadër të projektit „Drejt komunave përgjegjëse për barazi gjinore: përforcim i kapaciteteve komunale për politikën për barazi gjinore dhe buxhetimi përgjegjës për barazi gjinore“ (2019-2021), që e mplemonton BNJVL, me përkrahjen e UN Women në pjesën e lobimit dhe përfaqësimit, ndërtimit të kapaciteteve dhe shërbimeve.

Rishikimi i nevojshëm analitik i aktvendimeve ligjore që janë të rëndësishme për avancimin e barazisë gjinore në të gjitha nivelet

Në takim u përmend nevoja për lobim më intensiv lidhur me plotësimin e Propozim-Ligjit për buxhetet që është në procedurë parlamentare. U përmendën ndryshime konkrete që i referohen vendosjes së parimit të barazisë gjinore gjatë planifikimit dhe dhe ekzekutimin e buxhetit, pastaj dorëzimin e një deklarate të përgjegjshme gjinore të buxhetit gjatë miratimit të dispozitave dhe akteve të reja aktet që kanë implikime në drejtim të avancimit të perspektivës gjinore, si dhe propozime tjera konkrete. U fol edhe mbi nevojën e hartimit të rishikimit të vërejtjeve të pushteteve lokale të propozimit të Ligjit të ri për barazi gjinore që pritet së shpejti të vendoset në këqyrje publike. U konkludua të bëhet rishikim i shkurtër i aktvendimeve ligjore të cilat janë të rëndësishme për avancimin e barazisë

заклучено да се направи осврт на законските решенија што се од значење за унапредувањето на родовата еднаквост на сите нивоа, вклучително и во општините и овој документ да биде доставен до сите членови на Лоби групата.

Претставниците од Лоби групата изнесоа одредени предлози во насока на подготвување на квалитетни родово одговорни политики и родово одговорен буџет на локално ниво. Во таа насока, градоначалникот на Општината Крива Паланка Борјанчо Мицевски ја потенцираше потребата за обучување на поголем број општински службеници за оваа област, а не само за координаторите за еднакви можности. Притоа, тој посочи на одговорните лица од одделенијата за финансии, но и од другите сектори и одделенија. Присутните ја поддржаа оваа иницијатива, која особено би била целисходно да се реализира веднаш по изгласувањето на измените во Законот за буџети. За напредокот на Општината Крива Паланка, во однос на внесувањето на родовата перспектива во локалните програми, Мицевски ја посочи повеќегодишната директна менторска поддршка од UN Women, но и посветеноста на вработените во општината.

„Говорот на омраза кон жени на функции“, сериозна закана и за зголемувањето на бројот на жени-лидери

Градоначалничката на Општина Битола Наташа Петровска предложи дека треба да се споделуваат и да се објавуваат позитивни примери на општините од справувањето со пандемијата од КОВИД -19, односно да се информира пошироката јавност за да се запознае со активностите, мерките и предизвиците со кои се соочуваат локалните власти. Таа ја потенцираше и потребата за преземање на конкретни мерки за справување со „говорот на омраза кон жени на функции“, што е сè поизразен, притоа посочувајќи и примери од сопствено искуство. Овој предлог беше поддржан од претседателката на советот на Општина Куманово Атина Мургашианска, која се осврна на потребата да има повеќе жени на раководни и лидерски функции. Како позитивни примери што партиите треба да ги имаат во предвид пред претстојните локални избори се градоначалничките на: Битола, Македонска Каменица, Старо Нагоричане, Тетово, Арачиново, Могила, како и бројните претседателки на совети во општини. Таа ја нагласи потребата за надминување на стереотипите дека жена лидер не е толку успешна како маж лидер, напротив тие се сериозни конкуренти на мажите во успешно раководење со институции.

Од средбата произлезе и заклучокот да се изработи анализа за ефектот од мерките за помош на лицата погодени од корона кризата во општините, како предлог на Јана Белчевска-Андрејева, член на Советот на Општина Центар. На овој начин, треба да се добие слика колку овие мерки влијаеле во намалувањето на дискриминацијата на локално ниво за време на кризата кај ранливите категории.

гjinore në të gjitha nivelet, përfshirë edhe në komunat dhe ky dokument të parashtrohen të të gjithë anëtarët e Lobi grupit.

Përfaqësuesit e Lobi grupit parashtruan propozime të caktuara në drejtim të përgatitjes së politikave dhe buxheteve cilësore përgjegjëse për barazi gjinore në nivel lokal. Në këtë drejtim, kryetari i komunës së Kriva Pallankës, Borjančo Micevski potencoi nevojën për trajnimin e një numri të madh të nëpunësve komunalë lidhur me këtë lëmi, e jo vetëm për koordinatorët për mundësi të barabarta. Pastaj ai përmendi personat nga seksioni për financa, por edhe sektorët tjerë. Të pranishmit përkrahën iniciativën në fjalë, e cila në veçanti, do të ishte e dobishme të zbatohet menjëherë pas miratimit të ndryshimeve në Ligjin për Buxhetet. Në lidhje me progresin e Komunës së Kriva Pallankës, në drejtim të prezantimit të perspektivës gjinore në programet lokale, Micevski vuri në dukje mbështetjen e drejtpërdrejtë shumëvjeçare të mentorimit nga UN Women, por edhe angazhimin e punonjësve në komunë.

„Gjuha e urrejtjes ndaj femrave në funksione“ kërcënim serioz në rritjen e numrit të femrave-lidere

Kryetarja e komunës së Manastirit, Natasha Petrovska, propozoi se duhet të ndahen dhe publikohen shembuj pozitivë të komunave që merren me pandeminë KOVID-19 duhet të ndahen. Respektivisht të informohet publiku i gjërë për t'u njohur me aktivitetet, masat dhe sfidat me të cilat ballafaqohen pushtetet lokale. Ajo theksoi gjithashtu nevojën për të marrë masa konkrete për menaxhimin me „gjuhën e urrejtjes kundër femrave në funksion“, që po bëhet gjithnjë e më e theksuar, duke përmendur shembuj nga përvojat e saj. Ky propozim u mbështet nga kryetarja e Këshillit të Komunës së Kumanovës, Atina Murgashanska, e cila përmendi nevojën për të pasur më shumë gra në pozita menaxheriale dhe lidere. Si shembuj pozitivë që partitë duhet të kenë parasysh para zgjedhjeve të ardhshme lokale janë kryetaret e komunave: Manastir, Makedonska Kamenica, Staro Nagorichane, Tetovë, Haračinë, Mogilla si dhe kryetaret e këshillave komunalë. Ajo theksoi nevojën për tejkalimin e stereotipeve që një udhëheqëse femër nuk është aq e suksesshme sa një udhëheqës mashkull, përkundrazi ato janë konkurrencte serioze të burrave në menaxhimin e suksesshëm të institucioneve.

Takimi rezultoi me konkluzionin për të përgatitur një analizë të efektit të masave për të ndih-

muar njerëzit e prekur nga kriza e shkaktuar nga korona në komuna, siç propozohet nga Jana Belçevska-Andrejeva, anëtar i Këshillit të Komunës së Qendrës, në këtë mënyrë do të paraqitet pasqyra rreth asaj se sa këto masa kanë ndikuar në zvogëlimin e diskriminimit në nivelin lokal gjatë krizës të kategoritë më të ndjeshme.

ОПСЕЖНА ДИСКУСИЈА ОКОЛУ ПРЕДИЗВИЦИТЕ ПРИ ИМПЛЕМЕНТИРАЊЕТО НА НОВИОТ ЗАКОН ЗА УРБАНИСТИЧКО ПЛАНИРАЊЕ

UZHVILLUA DEBAT I GJERË LIDHUR ME SFIDAT GJATË IMPLEMENTIMIT TË LIGJIT TË RI PËR PLANIFIKIM URBANISTIK

Повеќе од 150 општински службеници кои работат на постапките на донесување на урбанистички планови и урбанистичко-планска документација учествуваа на онлајн тематско советување што го организираше ЗЕЛС на 12 март 2021 година во соработка со Министерството за транспорт и врски (МТВ). Во услови на применување на мерките за заштита од корона вирусот, советувањето беше спроведено онлајн, со користење на ZOOM -комуникациската платформа.

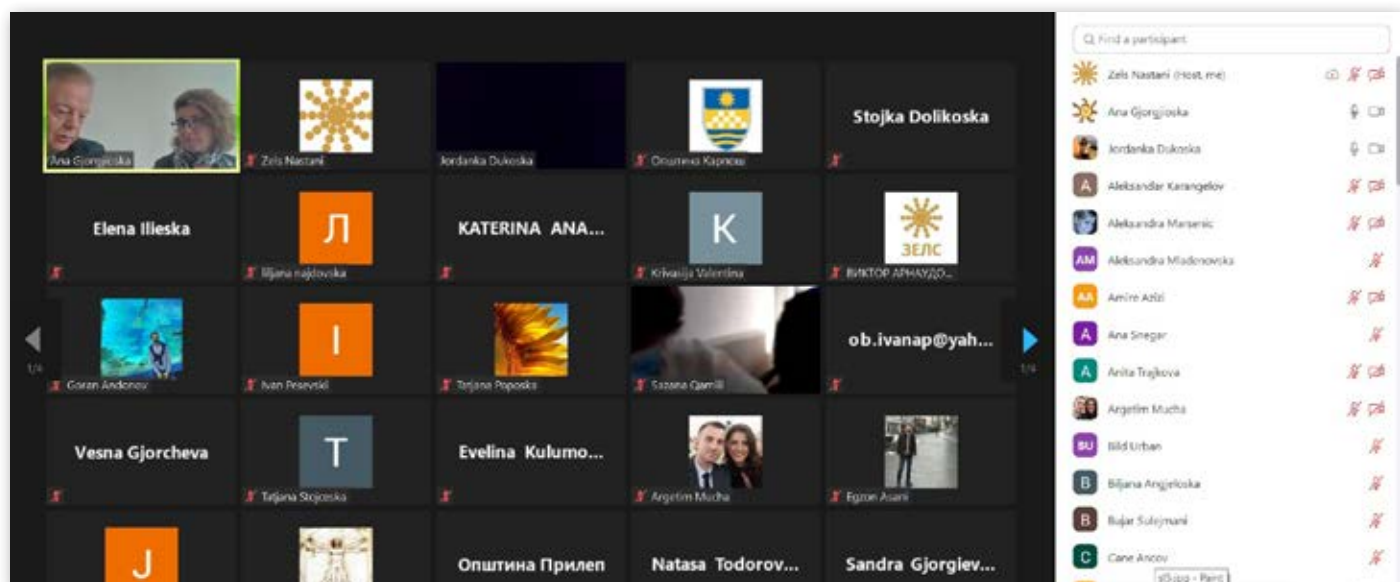
На средбата се дискутираше за имплементацијата на новиот Закон за урбанистичко планирање. Претставници од МТВ и од нив ангажирани експерти и соработници, а особено професорот д-р Мирослав Грчев, кој е еден од главните креатори на овој Закон, говореа за специфичностите на Законот. Оваа тема предизвика опсежна, четиричасовна дискусија на присутните кои се консултираа околу одредени неразјаснети законски одредби, но изнесоа и низа предизвици со кои се соочуваат при практичното имплементирање на Законот.

На советувањето особено стана збор за начинот на завршување на започнатите постапки при носење на урбанистичките планови; проблемите при користењето на информацискиот систем „е-урбанизам“, управуван од МТВ; синхроното носење на планските документи; вклученоста и задолжителноста на обезбедување на мислења од други државни органи што се вклучуваат во постапката; намена и категоризација на градежните парцели во опфатот; случаите на планирање во населени места; препарцелизација; линиски инфраструктурни објекти, а особено оние што се протегаат на подрачје на повеќе општини; примена на Законот за јавни набавки и доставеното барање за автентично толкување до Собранието и многу други прашања. Поради интензивната повеќечасовна дискусија, не можеа да се разгледаат и подзаконските акти што произлегуваат од овој Закон, заради што беше договорено да се организира дополнително советување, со примена на истиот метод на презентација и интерактивна дискусија на присутните.

Мë тепër se 150 nëpunës komunal të cilët punojnë në procedurat e miratimit të planeve urbanistike dhe dokumentacionit planifikues urbanistik, morën pjesë në këshillimin tematik online që e organizoi BNJVL më 12 mars, 2021 në bashkëpunim me Ministrinë për transport dhe lidhje (MTL). Në kushte të zbatimit të masave të mbrojtjes nga virusi korona, këshillimi i realizua online, me shfrytëzimin e platformës për komunikim - ZOOM.

Në takim u diskutua për implementimin e Ligjit të ri për planifikim urbanistik. Përfaqësuesit e MTL dhe ekspertë dhe bashkëpunëtorë të angazhuar nga ta, ndërsa veçanërisht duhet theksuar prezenca e prof. dr. Miroslav Gërçev, i cili është ndër krijuesit kryesor të Ligjit në fjalë. Këta persona patën fjalim hyrës dhe shpjeguan lidhur me specifikat e këtij ligji, me ç'rast u hap diskutim i gjërë me përfaqësuesit e komunave, pjesëmarrësit në trajnim, të cilët theksuan paqartësitë dhe problemet me të cilat ballafaqohen gjatë zbatimit të këtij ligji.

Në këshillim veçanërisht u diskutua mbi mënyrën e përfundimit të procedurave të filluara gjatë miratimit të planeve urbanistike, problemet gjatë shfrytëzimit të sistemit informatik e-urbanizëm, i menaxhuar nga MTL, miratimi sinkronik i dokumenteve planifikuese, inkludimi dhe obligimi i mendimeve të organeve tjera shtetërore të cilat janë përfshirë në këtë procedurë, dedikimi dhe kategorizimi i parcelave ndërtimore në përfshirjen, rastet e planifikimit jashtë vendbanimeve, riparcelizimi, objektet infrastrukture linjore e veçanërisht ato të cilat shtrihen në rajonet e më shumë komunave, zbatimi i Ligjit për furnizime publike dhe kërkesa e parashtruar për shpjegim autentik deri te Kuvendi dhe shumë çështje tjera. Për shkak të diskutimit intensiv shumë-orësh, nuk pati mundësi të shqyrtohen edhe aktet ndërligjore që rrodhen nga ky Ligj, për ç'arsye u dakordua të organizohet këshillim plotësues, me zbatimin e metodës së njëjtë të prezantimit dhe diskutim interaktiv të pranishmëve.

ЧЕТИРИЕСЕТИНА ПРЕТСТАВНИЦИ ОД ОПШТИНИТЕ СЕ СТЕКНАА СО ЛИЦЕНЦА ЗА ВОДЕЊЕ НА ПОСТАПКИ ЗА ДРЖАВНО ГРАДЕЖНО ЗЕМЈИШТЕ

DYZET PËRFAQËSUES TË KOMUNAVE MORRËN LICENCËN PËR UDHËHEQJEN E PROCEDURËS PËR TOKË NDËRTIMORE SHTETËRORE

Четириесетина претставници од општините, со статус на административен службеник, од редот на раководните или стручни административни службеници, во месец март се стекнаа со лиценца за водење на постапки за градежно земјиште. Во согласност со измените на Законот за градежно земјиште, сите единици на локалната самоуправа се должни да ја преземат надлежноста да располагаат со градежното неизградено земјиште во државна сопственост. Во таа насока се предвидени и законски услови за стекнување со ова право на општината, меѓу кои е и обврската општината да има соодветен број на лиценцирани вработени кои ќе водат постапки за отуѓување и давање под закуп на државно градежно земјиште, сопственост на државата. Лиценцата има важност од пет години.

Dyzet përfaqësues të komunave, me status të nëpunësit administrativ, nga radhët e nëpunësve udhëheqës ose profesionalë, në muajin mars morrën licencën për udhëheqjen e procedurës për tokë ndërtimore. Konform ndryshimeve në Ligjin për tokë ndërtimore, të gjitha njësitë e vetëqeverisjes lokale janë të obliguara të ndërmarrin kompetencën për disponim me tokën e pandërtuar ndërtimore, në pronësi të shtetit. Në këtë drejtim janë parashikuar edhe kishte ligjore për marrjen e të drejtës së komunës, midis të cilave edhe obligimi që komuna të ketë një numër adekuat të personave të licencuar të cilat udhëheqin procedura për tjetërsim dhe dhënie me qira të tokës ndërtimore shtetërore, pronësi e shtetit. Licenca ka vlerë prej pesë vitesh.

Полагањето беше реализирано во периодот од 15 до 30 март 2021 година, кога кандидатите распоредени во три групи полагаа теоретски, а потоа, доколку имаа потребен број бодови, го полагаа и практичниот дел од испитот. При реализацијата на теоретскиот дел од испитот, во временски период од еден час, кандидатите одговараа на педесетина прашања што се однесуваат на постојната законска регулатива од оваа област, а 15% од прашањата се однесуваат и на користење на софтверската апликација www.gradezno-zemjiste.mk. Всушност, сите постапки се спроведуваат исклучиво по електронски пат, преку овој информациски систем за кој ЗЕЛС има право на трајно користење, управување, одржување и понатамошна негова тековна надградба. Практичниот дел од испитот се полага преку студија на случај. Полагањето се спроведуваше електронски во Испитниот центар на Правниот факултет „Јустинијан Први“ при УКИМ и резултатите беа објавени веднаш по полагањето.

Provimi u realizua në periudhën prej 15 deri më 30 mars, 2021, kur kandidatët e ndarë në tre grupe hynë në provimin teorik, dhe pastaj nëse kishin numrin e duhur të pikëve, ata gjithashtu morën pjesë në pjesën praktike të provimit. Gjatë realizimit të pjesës teorike të provimit, në kohëzgjatje prej një ore, kandidatët i'u përgjigjën pesëdhjetë pyetjeve që i referohen legjislacionit ekzistues në këtë fushë, dhe 15% e pyetjeve gjithashtu i referohen përdorimit të aplikacionit softuer www.gradezno-zemjiste.mk. Në fakt, të gjitha procedurat kryhen vetëm në mënyrë elektronike, përmes këtij sistemi informativ për të cilin BNJVL ka të drejtë të përdorimit afatgjatë, menaxhim, mirëmbajtje dhe azhurnim të vazhdueshëm. Pjesa praktike e provimit u realizua përmes një studimi të rastit. Provimi u zhvillua në mënyrë elektronike në Qendrën e provimit të Fakultetit të Drejtësisë „Justinian Prima“ në UKM dhe rezultatet u shpallën menjëherë pas provimit.

„ИНКЛУЗИВНО УПРАВУВАЊЕ СО РИЗИЦИ ОД КАТАСТРОФИ“

„Инклузивно управување со ризици од катастрофи“ беше темата на регионалната онлајн обука (вебинар) што се одржа на 18 март 2021 година. Околу стотина претставници на општинската администрација од нашата земја, како и претставници од општините од Србија, Босна и Херцеговина, Црна Гора, Албанија и Косово се запознаа со чекорите што треба да ги преземе општината за да развие инклузивен план за управување со ризици од катастрофи, што ги вклучува потребите на ранливите групи, а се говореше и за концептите за инклузивно управување со ризици од катастрофи на локално ниво. Процесот на управување со ризици од катастрофи треба да биде инклузивен, да се заснова на пристапот базиран на човекови права, истовремено применувајќи го принципот „никој да не биде изоставен“. Обуката се одвиваше на англиски јазик, со симултан превод на македонски, на албански и на српски јазик.

Присутните ги изнесоа и предизвиците со кои се соочуваат општините во овој домен. Беше истакнато дека тие најчесто се фокусираат на одговор при катастрофи, додека активностите за превенција на ризици и подготовка за соодветен одговор не се на потребното ниво. Целиот систем за управување со кризи сè уште е многу централизиран и има изразена вертикална хиерархија. Затоа е потребно да се вложат зголемени напори за дополнително децентрализирање и обезбедување на соодветни финансиски ресурси во овој домен. Беше посочено дека, иако справувањето со последиците од пандемијата со КОВИД – 19 најголемиот товар го преземаат здравствените институции, сепак локалните механизми за справување со катастрофи на терен обезбедуваат значителен одговор на потребите на заедниците.

Општината има клучна улога во сите фази на управување со ризиците од катастрофи

На обуката беше посочено дека на глобално ниво интензитетот на природните катастрофи значително се зголеми, со бројни поплави, земјотреси, шумски пожари, екстремни температури, а веќе една година е присутна пандемијата со КОВИД-19. Овие катастрофи предизвикуваат значителни човечки и материјални штети, долгорочни економски последици и застој во целокупниот развој на општеството. Затоа е потребно повисоко ниво на подготвеност за соодветен одговор на овие состојби. Улогата на општината е клучна во сите фази на управување со ризиците од катастрофи: за преземање на превентивни мерки, подготовка на локални планови за управување со ризици од катастрофи, брз, ефикасен и соодветен одговор во услови на катастрофи и обезбедување соодветни мерки за закрепнување, односно, општините како власт најблиска до граѓаните имаат значајна улога во превенцијата и во управувањето со кризите на локално ниво. Во оваа насока,

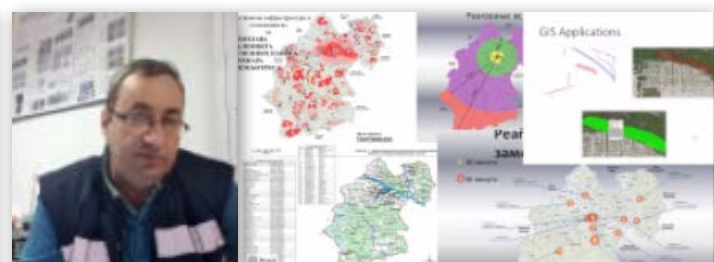
„МЕНАХМИМ ИНКЛУЗИВ МЕ РРЕЗИКЕТ Е ШКАКТУАРА НГА КАТАСТРОФАТ“

„Menaxhim inkluziv me rreziqet e shkaktuara nga katastrofat“ ishte temë e punëtorisë rajonale të zhvilluar online (uebinar) që u mbajt më 18 mars, 2021. Rreth 100 përfaqësues të administratës komunale nga vendi jonë, si dhe përfaqësues nga komunat nga Serbia, Bosnja dhe Hercegovina, Mali i Zi, Shqipëria dhe Kosova, u informuan rreth hapave që duhet t'i ndërmerr komuna që të zhvillojë plan inkluziv për menaxhim me rreziqet nga katastrofat, që i përfshin nevojat e grupeve të rrezikuara, ndërsa u diskutua edhe për konceptet për menaxhim inkluziv me rreziqet nga katastrofat në nivel lokal. Procesi i menaxhimit me rreziqet nga katastrofat duhet të jetë inkluziv, të themelohet në qasjen e bazuar në të drejtat e njeriut, njëkohësisht duke zbatuar parimin „Askush të mos ngelet i anashkaluar“. Trajnimi u zhvillua në gjuhën angleze, me përkthim simultan në maqedonisht, shqip dhe serbisht.

Të pranishmit parashtruan edhe sfidat me të cilat ballafaqohen komunat në këtë lëmi. U theksua se këto më së shpeshti fokusohen në përgjigje gjatë katastrofave, ndërsa aktivitetet për parandalimin e rreziqeve dhe përgatitja për marrëveshje adekuate, nuk janë në nivel të duhur. I tërë sistemi për menaxhim me krizat akoma është i centralizuar dhe ka të shprehur hierarkinë vertikale. Prandaj është e nevojshme të rriten përpjekjet për decentralizim dhe siguri plotësuese të resurseve adekuate financiare në këtë lëmi. U përmend se edhe pse menaxhimi me pasojat e pandemisë me Kovid – 19 barrën më të madhe e kanë institucionet shëndetësore, megjithatë mekanizmat lokale për menaxhim me katastrofat në teren sigurojnë përgjigje të rëndësishme ndaj nevojave të bashkësisë.

Komuna ka një rol kyç në të gjitha fazat e menaxhimit me rreziqe nga katastrofat

Në trajnim u theksua se globalisht intensiteti i katastrofave natyrore është rritur ndjeshëm, me përmytje të shumta, tërmete, zjarre në pyje, temperatura ekstreme dhe pandemia Kovid-19 është e pranishme për një vit tani. Këto katastrofa shkaktojnë dëme të konsiderueshme njerëzore dhe materiale, pasoja afatgjata ekonomike dhe ngecje në zhvillimin e përgjithshëm të shoqërisë. Prandaj, një nivel më i lartë i gatishmërisë është i nevojshëm për një përgjigje adekuate ndaj këtyre kushteve. Roli i komunës është vendimtar në të gjitha fazat e menaxhimit të rrezikut nga katastrofat: të marrë masa parandaluese; përgatitja e planeve lokale të menaxhimit të rrezikut nga katastrofat; reagim i shpejtë, efikas dhe i duhur ndaj katastrofave; dhe sigurimin e masave të duhura të rimëkëmbjes. Kjo do të thotë, komunat si pushtet më i afërt me qytetarët kanë një rol të rëndësishëm në parandalimin dhe menaxhimin e krizave në nivelin lokal. Në këtë drejtim, komunat pritet që:

од општините, пред сè, се очекува да: (1) воспостават механизми за справување со катастрофи на локално ниво што ќе бидат институционализирани; (2) имаат централна улога во координирањето на локалните механизми; (3) ги зајакнат капацитетите на претставниците на сите институции вклучени во локалните механизми за разбирање на концептот за инклузивно управување со ризици од катастрофи.

Нагласено беше дека катастрофите имаат поголемо влијание врз најранливите категории граѓани (жените и децата, старите, лицата со попреченост, лицата кои живеат во сиромаштија). Така, на пример, смртноста на лицата со попреченост е два до четири пати поголема во однос на оние кои се без попреченост. Исто така, лицата кои се социјално исклучени, или се наоѓаат во социјален ризик, ги чувствуваат ефектите од катастрофите многу повеќе отколку другите, се соочуваат со уште поголемо исклучување и сиромаштија, а нивните потреби недоволно се препознаени од сите релевантни чинители. Сето ова посочува дека општините треба да обезбедат инклузивно управување со ризиците од катастрофи, да ги зајакнат напорите за вклучување на ранливите лица, кои се диспропорционално погодени од катастрофи, во механизмите за справување со катастрофи на локално ниво. Исто така, општините треба да вложат напори и за обезбедување на податоци што се разделени по пол, возраст, попреченост итн., за бидат во можност да креираат соодветни локални политики за намалување од ризици од катастрофи.

Презентирани искуствата на Тирана и на Краљево

Од Општина Тирана (Албанија) беа нагласени искуствата во фазата на подигање на подготвеноста за соодветен одговор при катастрофи. Идентификувани се областите со повисок ризик, како и ранливите групи на нејзина територија и има воспоставено систем за рано предупредување преку користење на новите технологии. Во случаи на катастрофи земена е предвид и потребата за соодветна психо-социјална поддршка на лицата кои се погодени од катастрофи. Како предизвик беше нагласена сè уште недоволно развиена правна рамка и соодветни човечки ресурси, како и потребата за обезбедување на соодветно координирање и мобилизирање на сите засегнати страни: општина, владини институции, невладини организации и приватен сектор при управувањето со ризиците од катастрофи.

Општина Краљево (Србија) има воспоставено локален механизам за цивилна заштита што е институционално поставен и во кој се вклучени претставници на државните институции, невладините организации и приватниот сектор, а истовремено е овозможено и учество на ранливите категории граѓани. Општината ги координира активностите во доменот на цивилната заштита, спроведува процена на ризиците, подготвува планови за спасување и прави процена на потребите по катастрофите, а наодите ги презентира на сите засегнати страни. Во рамките на општината, преку меѓуопштинска соработка, воспоставен е Регионален тренинг центар за цивилна заштита. Центарот редовно спроведува обуки во кои се вклучени сите членови на заедницата, вклучително и учениците.

Вебинарот претставува дел од активностите на проектот „Зајакнување на локалните капацитети за спроведување на Агенда 2030 и принципот „Никој да не биде изоставен“, имплементиран од НАЛАС во соработка со ЗЕЛС и здруженијата на локалните власти од Западен Балкан, а со поддршка на регионалниот проект „Социјални права за ранливи групи“. Регионалниот проект го спроведува Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) во име на Федералното Министерство за економска соработка и развој (BMZ).

(1) të krijojnë mekanizma për menaxhimin e katastrofave në nivelin lokal që do të institucionalizohen; (2) luajnë një rol qendror në koordinimin e mekanizmave lokalë; (3) përforsimi i kapaciteteve të përfaqësuesve të të gjitha institucioneve të përfshira në mekanizmat lokalë për të kuptuar konceptin e menaxhimit gjithëpërfshirës të rrezikut nga katastrofat.

Është theksuar se katastrofat kanë një ndikim më të madh në kategoritë më të prekshme të qytetarëve (gra dhe fëmijë, të moshuar, persona me aftësi të kufizuara, njerëz që jetojnë në varfëri). Kështu, për shembull, vdekshmëria e personave me aftësi të kufizuara është dy deri në katër herë më e lartë se ato pa aftësi të kufizuara. Gjithashtu, njerëzit që janë të përjashtuar nga shoqëria, ose janë me rrezik social, i ndiejnë efektet e katastrofave shumë më tepër se të tjerët, përballen me përjashtim dhe varfëri edhe më të madhe, dhe nevojat e tyre nuk njihen mjaftueshëm nga të gjithë aktorët përkatës. E gjithë kjo tregon që komunat duhet të sigurojnë menaxhimin gjithëpërfshirës të rrezikut nga katastrofat, të përforsojnë përpjekjet për të përfshirë njerëz të pambrojtur të cilët preken në mënyrë disproporcionale nga katastrofat, në mekanizmat e menaxhimit të katastrofave në nivelin lokal. Komunat gjithashtu duhet të bëjnë përpjekje për të siguruar të dhëna të ndara sipas gjinisë, moshës, aftësisë së kufizuar, etj., që të qenë në gjendje të krijojnë politika të përshtatshme lokale për zvogëlimin e rrezikut nga katastrofat.

U prezantuan përvojat e Tiranës dhe Krlevës

Nga komuna e Tiranës (Shqipëri) u theksuan përvojat në fazën e ngritjes së gatishmërisë për përgjigje adekuate gjatë katastrofave. U identifikuan me lëmenjtë me rrezik më të lartë, si dhe grupet e rrezikuara në territorin e saj dhe ka vendosur sistem për paralajmërim të hershëm përmes shfrytëzimit të teknologjive të reja. Në raste të katastrofave është marrë parasysh edhe nevoja për përkrahjen psiko-sociale të personave të cilët janë prekur nga katastrofat. Si sfida është theksuar korniza ligjore akoma më e pazhvilluar dhe resurset njerëzore adekuate, si dhe nevoja e sigurimit të koordinimit adekuat dhe mobilizimit të të gjitha palëve të tanguara: komuna, institucionet qeveritare, organizatat joqeveritare dhe sektori privat gjatë menaxhimit me rreziqet nga katastrofat.

Komuna e Krlevës (Serbi) ka vendosur mekanizma për mbrojtje civile që është vendosur në mënyrë institucionale dhe në të cilën janë përfshirë përfaqësuesit e institucioneve shtetërore, organizatat joqeveritare dhe sektori privat, ndërsa njëkohësisht mundëson edhe pjesëmarrjen e kategorive të rrezikuara të qytetarëve. Komuna i koordinon aktivitetet në lëminë e mbrojtjes civile, zbaton plane për shpëtim dhe bën vlerësimin e nevojave pas katastrofave, ndërsa gjetjet i prezanton ndaj të gjitha palëve të tanguara. Në kuadër të komunës, përmes bashkëpunimit ndërkomunal, është vendosur Qendra rajonale e trajnimeve për mbrojtjen civile. Qendra rregullisht zbaton trajnime me të cilat janë përfshirë të gjithë anëtarët e bashkësisë, përfshirë këtu edhe nxënësit.

Uebinari paraqet një pjesë të aktiviteteteve të projektit „Përforsim i kapaciteteve lokale për zbatimin e Agjendës 2030 dhe parimin „Askush të mos ngelet i anashkalluar“, i implementuar nga NALAS në bashkëpunim me BNJVL dhe shoqatat e pushteteve lokale nga Ballkani Perëndimor, ndërsa janë në përkrahje të projektit rajonal „Të drejtat sociale për grupet e rrezikuara“. Projektin rajonal e realizon Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) në emër të Ministrisë federale për bashkëpunim dhe zhvillim ekonomik (BMZ).

ОБУКА ЗА АДМИНИСТРАТОРИТЕ И ЗА КОРИСНИЦИТЕ НА Е-ПЛАТФОРМАТА

www.rob.zels.org.mk

TRAJNIM PËR ADMINISTRATORËT DHE PËRDORUESIT E E-PLATFORMËS

www.rob.zels.org.mk

Општинските администратори од ИТ областа и службениците кои имаат одговорности во делот на креирањето на политики и спроведување на активности што се однесуваат на родовата еднаквост имаа кратка онлајн обука за полесно поставување и користење на алатките од електронската платформа, www.rob.zels.org.mk. Обуката се одржа на 24 март 2021 година во организација на ЗЕЛС. Обуката ја реализираше претставник од ИТ компанијата, ангажирана за надградба и обезбедување на подобра функционалност на платформата за родово одговорно буџетирање, која, исто така, креираше и „Упатство“ за сите корисници на платформата.

Платформата содржи неколку страници, како: вести, огласи, галерија, мапа, дигитална библиотека и статистика. За секоја од нив беше презентиран начинот на пристапување и начинот на нивно функционирање. Посебен фокус беше ставен на страницата „статистика“, што е и, всушност, најзначајната новина на електронската платформа www.rob.zels.org.mk, а која има за цел да им помогне на општините да ги презентираат родовите статистики во рамките на нивната локална самоуправа по категории, во согласност со општинските надлежности. Во тек е изработка на дополнителни информации на веб страницата, за кои ќе се направи и дообјаснување во корисничкото упатство.

Оваа активност е во рамките на проектот „Кон родово одговорни општини: зајакнување на општинските капацитети за политики за родова еднаквост и родово одговорно буџетирање“ (2019-2021) и се однесува на презентирање на новитетите, односно на доградбата со нови алатки што треба да придонесат на едно место да бидат презентирани сите родово разделени податоци од општините.

Администраторët комуналë nga lëmia e IT dhe nëpunësit të cilët kanë përgjegjësi në pjesën e krijimit të politikave dhe zbatimin e aktiviteteve që kanë të bëjnë me barazinë gjinore, patën një trajnim të shkurtër online lidhur me vendosje dhe shfrytëzim më të lehtë të veglave nga platforma elektronike, www.rob.zels.org.mk. Trajnimi u mbajt më 24 mars, 2021, në organizim të BNJVL-së. Trajnimi u zbatua nga ana e përfaqësueses së kompanisë IT të angazhuar për mbindërtimin dhe funksionalitetin më të mirë të platformës për buxhetim përgjegjës për barazi gjinore që krijoi edhe udhëzim për shfrytëzim për të gjitha funksionalitetit dhe për shfrytëzuesit e përfshirë në platformë.

Platforma përmban disa nënfaje si: lajme, shpallje, galeri, hartë, bibliotekë digjitale dhe statistikë me ç'rast për çdonjërin prej tyre në mënyrë vizuale u prezantua mënyra e qasjes dhe e punës nga ana e shfrytëzuesve. Një fokus i veçantë i'u vendos pjesës së statistikës që është risi elektronike në www.rob.zels.org.mk ndërsa që ka për qëllim, t'u ndihmojë komunave t'i prezantojnë statistikata buxhetore nga komunat e tyre sipas kategorive, konform kompetencave komunale. Në rrjedhë është hartimi i informacionit plotësues të faqes së internetit, për të cilat do të bëhet shpjegim në udhëzimin e përdoruesit.

Aktiviteti në fjalë realizohet në kuadër të projektit „Drejt komunave përgjegjëse për barazi gjinore: përforsimi dhe kapacitetet komunale për politikata për barazi gjinore dhe buxhetim përgjegjës për barazi gjinore“ (2019-2021) dhe i referohet prezantimit të novitetëve, respektivisht mbindërtimit të veglave të reja të cilat duhet të kontribuojnë ndaj prezantimit të të dhënave të ndara nga komunat në një vend.

ПОДОБРЕНА ИНФРАСТРУКТУРАТА ЗА СЕЛЕКЦИЈА НА СТАКЛЕНА АМБАЛАЖА ВО ПЕТ ОПШТИНИ И ВО ДЕЛ ОД ГРАДОТ СКОПЈЕ

INFRASTRUKTURË E PËRMIRËSUAR PËR SELEKTIMIN E AMBALAZHIT TË QELQIT NË PESË KOMUNA DHE NË NJË PJESË TË QYTETIT TË SHKUPIT

Во рамките на регионалниот проект „Управување со стаклена амбалажа на Западен Балкан“, заклучно со месец март беа реализирани сите активности за обезбедување на соодветна инфраструктура на контејнери за рециклажа на стакло во сите шест единици на локална самоуправа од нашата земја, кои учествуваат во овој проект. Во првата половина на месец март контејнерите беа доставени и распоредени во општините: Гевгелија, Битола, Тетово и во Град Скопје, а во општините Илинден и Штип, контејнерите беа поделени уште во месец февруари. Па така, во рамките на проектот, Град Скопје доби вкупно 122 зелени контејнери, Штип доби 60 контејнери, Тетово 45, Битола 40, Илинден 28 и Гевгелија 25 контејнери за рециклажа на стакло. На денот на примопредавањето на контејнерите и официјалното потпишување на договорите за грантот, меѓу претставниците од единиците на локалната власт и од нивните комунални претпријатија со претставникот од Германското друштво за интернационална соработка (ГИЗ) беа организирани и изјави на градоначалниците и на директорите на комуналните претпријатија пред медиумите, со цел граѓаните да бидат запознаени со обезбедувањето на новите контејнери за рециклажа на стакло.

Со рециклирање – помали трошоци за депонирање на комуналниот отпад, изјави градоначалникот на општина Гевгелија

„Со вклучувањето на општината во овој проект, сакаме да ја подобриме услугата кон граѓаните за рециклажа на отпад и притоа да ги вклучиме нашите граѓани кон градење на одредени европски вредности, а пред сè, кон создавање на навика за селектирање на стакло, хартија и друга амбалажа и нивно депонирање во контејнерите, утврдени за оваа намена. Ова ќе ни биде еден вид на заедничка подготовка за намалување на вкупните количини на комунален отпад, што наскоро ќе треба да ги предаваме во регионална депонија, што значително ќе ни помогне во намалувањето на трошоците за депонирањето на отпадот. Затоа, во име на граѓаните се заблагодарувам за

Нë куадер тe проектит рајонал „Menaxhim me ambalazhin e qelqit tе Ballkanit Perendimor“ pеrfundimisht nе muajin mars, u realizuan tе gjitha aktivitetet pеr sigurimin e infrastrukturеs adekuate tе kontejnerеve lidhur me riciklimin e qelqit nе tе gjitha gjashtе njесitе e vetеqeverisjes lokale nga vendi jonе, tе cilеt marrin pjesе nе projekt. Nе gjysmеn e parе tе muajit mars, kontejnerеt u dorеzuan nе komunеn e: Gjevgjelisе, Manastirit, Tetovеs dhe Qytetin e Shkupit, ndersa nе komunеn e: Ilindenit dhe Shtipit, kontejnerеt u ndanе qе nga muaji shkurt. Keshu nе kuadер tе projektit, Qyteti i Shkupit morri gjithsej 122 kontejnerе tе gjelbеr, Shtipi – 60 kontejnerе, Tetova – 45, Manastiri – 40, Ilindenit 20 dhe Gjevgjelia – 25 pеr riciklim tе qelqit. Nе ditеn e pranim-dorеzimit tе kontejnerеve dhe nеnshkrimit zyrtar tе marrёveshjeve pеr grant, midis pеrfaqёsuesve tе njёsive tе vetеqeverisjes lokale dhe ndеrmarrjet e tyre komunale me pеrfaqёsuesit e Shoqёrisе gjermane pеr bashkёpunim internacional (GIZ), u organizuan edhe deklarata tе kryetarеve tе komunave dhe drejtorеve tе ndеrmarrjeve komunale para mediave, me qёllim qе qytetarеt tе informohen me sigurimin e kontejnerеve tе ri pеr riciklim tе qelqit.

Me riciklim, drejt shpenzimeve mе tе vogla pеr deponim tе ndеrmarrjeve komunale, deklaroi kryetari i komunеs sе Gjevgjelisе

„Me pеrfshirjen e komunеs nе kеtе projekt, deshirojmе t’a pеrmirёsojmе shёrbimin ndaj qytetarеve pеr riciklimin e mbeturinave me с’rast do tе pеrfshijmе qytetarеt tonе drejt ndеrtimit tе vlerave tе caktuara evropiane, ndersa para se gjithash krijimi i shprehisе pеr selektimin e qelqit, letres dhe ambalazhit tjetеr dhe deponimi i tyre nе kontejnerе tе pеrcaktuar pеr kеtе dedikim. Kjo do tе jetе njе ndеr llojet e pеrgatitjes sе pеrbashkеt pеr zvogёlimin e sasive tе mbeturinave komunale qе sе shpejti duhet t’ua dorеzоjmе deponisе rajonale, qе do tе n’a ndihmojе mjaft nе zvogёlimin e shpenzimeve pеr deponim tе mbeturinеs. Prandaj nе emеr tе qytetarеve falёnderohem pеr grantet e 10 kontejnerеve tе ri dhe 15 kontejnerеve paraprakе.

грантот на новите 10 контејнери и на претходните 15 контејнери. Апелирам до граѓаните, стаклената амбалажа да ја фрлаат само во специјализираните зелени контејнери на утврдените 30 локации во општината, чија бројка планираме во иднина значително да ја зголемиме“. Ова, на 3 март 2021 година го истакна градоначалникот на Општина Гевгелија Сашо Поцков, по потпишувањето на договорот, на една од локациите каде се поставени новите контејнери за стакло. На присутните им се обрати и Миле Атанасов, директорот на Јавното претпријатие за комунални дејности „Комуналец“, кој посочи дека комуналното претпријатие како нов сопственик на овие контејнери ќе се грижи за нивно одржување и ќе ги реализира сите потребни активности за исполнување на резултатите од Проектот за создавање на одржлив бизнис модел за собирање отпад од пакување од стакло.

Селекцијата на отпад, дел од културата на урбаното живеење на битолчани – нагласи градоначалничката на Општина Битола

На 4 март 2021 година договор за примопредавање на новите контејнери за стаклена амбалажа потпишаа и градоначалничката на Општина Битола Наташа Петровска и директорот на Јавното претпријатие „Комуналец“ Панде Богоевски. Градоначалничката пред бројните медиуми посочи дека заедно со новите контејнери општината располага со вкупно 80 контејнери за рециклажа на стакло. Ваквиот начин на третман на отпадот претставува заштеда и на енергијата, како дополнителен начин на заштита на животната средина. Петровска посочи дека сите жители заедно со општината треба да ја надградуваат културата на урбаното живеење и да ги имплементираат вредностите што ги применуваат другите градови ширум светот во делот на рециклажа на отпадот.

„Задоволни сме што и досега граѓаните покажуваат свесност за рециклирање преку специјалните контејнери што ги постави ЈП „Комуналец“, наменети за рециклажа на стакло, на хартија, на пластика и на органски отпад. Количината на 80 контејнери за рециклажа на стакло сметам дека не е доволна, бидејќи во Општина Битола имаме и рурални места, чие население веќе создаде навика за рециклирање на отпадот. Затоа,

Qytetarëve u apelojmë që ambalazhin e qelqit t'a hedhin vetëm në kontejnerët e specializuar të gjelbër në 30 lokacionet e komunës numri i të cilave në të ardhmen do t'a rrisim“. Këtë më 3 maj, 2021 e theksoi kryetari i komunës së Gjevgjelijsë, Sasho Pockov, pas nënshkrimit të marrëveshjes, në një nga vendet ku u vendosën kontejnerët e ri të qelqit. Pjesëmarrësve gjithashtu i'u drejtua Mile Atanasov, Drejtor i ndërmarrjes së shërbimeve komunale publike - „Komunalec“ i cili përmendi se kompania komunale si pronari i ri i këtyre kontejnerëve do të kujdeset për mirëmbajtjen e tyre dhe do të zbatojë të gjitha aktivitetet e nevojshme për të përmbushur rezultatet e projekti, për të krijuar një model të qëndrueshëm biznesi për mbledhjen e mbeturinave të paketimit të qelqit.

Selektimi i mbeturinave, pjesë e kulturës së jetesës urbane të manastirasve – theksoi kryetarja e Komunës së Manastirit

Më 4 mars, 2021, marrëveshje për pranim-dorëzim të kontejnerëve të ri të ambalazhit të qelqit firmosën edhe Kryetarja e komunës së Manastirit, Natasha Petrovska dhe drejtori i Ndërmarrjes publike „Komunalec“, Pande Bogoveski. Petrovska, para mediave të shumta përmendi se së bashku me kontejnerët e ri komuna disponon me gjithsej 80 kontejnerë për riciklimin e qelqit. Mënyra e këtillë e trajtimit të mbeturinave paraqet kursim edhe të energjisë, si mënyrë plotësuese për mbrojtjen e mjedisit jetësor. Petrovska vuri në dukje se të gjithë banorët së bashku me komunën duhet të përmirësojnë kulturën e jetesës urbane dhe të zbatojnë vlerat e aplikuara nga qytete të tjera në botë në fushën e riciklimit të mbeturinave.

„Jemi të gëzuar që qytetarët tashmë kanë shfaqur vetëdije për riciklim edhe përmes kontejnerëve specialë të cilët NP „Komunalec“ i vendosi, ndërsa janë të dedikuar krahas qelqit, të riciklojnë edhe letrën, plastikën dhe mbeturinat organike“, „Sasia prej 80 kontejnerëve megjithatë konsideroj se nuk është e mjaftueshme, pasi në komunën e Manastirit kemi edhe vende rurale, të cilat tashmë riciklojnë mbeturinat. Edhe në të ardhmen do të zgjerojmë kapacitetin e kontejnerëve të qelqit“, theksoi drejtori i NP „Komunalec“, Pande Bogoveski.

планираме во иднина да го прошириме капацитетот на контејнерите за стакло“, рече директорот на ЈП „Комуналец“ Боевски.

Градоначалникот на градот Скопје ги повика граѓаните стаклената амбалажа да ја фрлаат само во специјализираните, зелени контејнери

„Град Скопје стана еден од шесте единици на локална самоуправа во нашата земја, опфатени со проект „Управување со стаклена амбалажа на Западен Балкан“ и една од 14-те градови и општини од трите земји учеснички: Северна Македонија, Србија и Босна и Херцеговина. Чувствувам голема одговорност, но истовремено и благодарност до ГИЗ, ЗЕЛС и ПАКОМАК, кои се имплементатори на проектните активности за нашата земја, за укажаната доверба и донацијата од 122 контејнери за селекција на амбалажа од стакло.“ Ова го истакна градоначалникот на Град Скопје, Петре Шилегов, при свеченото потпишување на договорот што беше организирано на 16 март 2021 година во Станицата за селектирање на отпад - Карпош. Тој ги повика граѓаните да се вклучат масовно и сета стаклена амбалажа од своите домови да ја фрлаат само во овие специјализирани контејнери. Шилегов рече дека градот во континуитет ја надополнува инфраструктурата на контејнери за селекција на отпад и тоа не само за стакло, туку и за хартија и за пластични шишиња и така ќе продолжи и во иднина.

Договорот го потпиша и директорот на ЈП Комунална хигиена, Скопје, Абдусамед Шабани, кој посочи дека комуналното претпријатие како сопственик на овие 122 контејнери ќе се грижи за нивно одржување и ќе ги реализира сите потребни активности за исполнување на резултатите од Проектот. Тој ги повика граѓаните, но и угостителите, особено од општините Аеродром и Гази Баба, каде овие контејнери ќе бидат распоредени, стаклените шишиња, тегли, амбалажа од стакло од

детска храна да ја ставаат исклучиво во нив, а не во големите контејнери за комунален отпад. Притоа посочи дека контејнерите за стакло не треба да се злоупотребуваат и во нив да се става стакло од автомобили, огноотпорно стакло, пластики и друг отпад или хартија, туку само амбалажа од стакло.

Контејнерите во општина Тетово распоредени во централното градско подрачје и на сите позначајни сообраќајни позиции на влез и излез од градот

Општината Тетово, во рамките на Проектот доби вкупно 45 контејнери за рециклажа на стаклена амбалажа што се распоредени во централното градско подрачје и на сите позначајни сообраќајни позиции на влезот и на излезот од градот, со цел да им бидат достапни на сите жители од општината. Договорот за примопредавање на контејнерите беше потпишан од Општината Тетово и од Јавното комунално претпријатие – Тетово. Директорот на ЈКП – Тетово, Целал Цека, изрази благодарност до ЗЕЛС, ПАКОМАК и ГИЗ за поддршката во подобру-

Крыетарот на Општината Скопје ги фtoi qytetarët që ambalazhin e qelqit t'a hedhin vetëm në kontejnerët e gjelbër të specializuar

Qyteti i Shkupit u bë një prej gjashtë njësive të vetëqeverisjes lokale në vendin tonë, të përfshirë me këtë Projekt dhe një prej 14 qyteteve dhe komunave nga tre vendet pjesëmarrëse: Maqedonia e Veriut, Serbia dhe Bosnja dhe Hercegovina. Ndjej një përgjegjësi tejet të madhe, por njëkohësisht edhe falënderim ndaj GIZ, BNJVL dhe PAKOMAK, të cilët janë implementues të aktiviteteve të projektit për vendin tonë, me besueshmërinë e shtruar dhe donacionin prej konteјnerë për ambalazh të qelqit.“ Këtë e theksoi kryetari i Qytetit të Shkupit, Petre Shilegov, gjatë firmosjes solemne të marrëveshjes që u organizua më 16 mars, 2021, në Stacionin për selektimin e mbeturinave-Karposh. Ai u bëri thirrje qytetarëve të përfshihen masovikisht dhe të gjitha ambalazhet e qelqit t'i hedhin vetëm në këto kontejnerë të specializuar. Shilegov theksoi se qyteti në vazhdimësi e plotëson infrastrukturën e kontejnerëve për selektimin e mbeturinave dhe atë jo vetëm të qelqit por edhe të letres dhe për shishet e plastikës dhe kështu do të vazhdojë edhe në të ardhmen.

Marrëveshjen e firmosi edhe drejtori i NP „Higijena“, Abdulsamed Shabani i cili përmendi se ndërmarrja komunale si pronar i ri i këtyre 122 kontejnerëve do të përkujdeset për mirëmbajtjen e tyre dhe do t'i realizojë të gjitha aktivitetet e nevojshme për plotësimin e rezultateve nga Projekti dhe i ftoi qytetarët, por edhe hotelierët, veçanërisht të komunave Aerodrom dhe Gazi Babë, ku do të vendosen kontejnerët në fjalë, shishet e qelqit, kavanozat, ambalazhet e qelqit nga ushqimi për fëmijë të hedhen vetëm në to, e jo në kontejnerët për mbeturina komunale. Ai theksoi që kontejnerët prej qelqi nuk duhet të keqpërdoren dhe xhami i makinës, xham i papërshekueshëm nga

zjarri, plastika dhe mbeturina të tjera ose letër duhet të vendosen në to, por vetëm ambalazhi i qelqit.

Konteјnerët në komunën e Tetovës u vendosën në zonat qendrore të qytetit dhe në të gjitha pozicionet më të rëndësishme të komunikacionit në hyrje dhe dalje të qytetit

Komuna e Tetovës, në kuadër të Projektit pranoi gjithsej 45 konteјnerë për riciklimin e ambalazheve të qelqit që janë të vendosura në zonën e qendrës së qytetit dhe të gjitha pozicionet kryesore të komunikacionit në hyrje dhe dalje të qytetit, me qëllim që të jenë më të arritshme për të gjithë banorët e qytetit e kësaj komune. Marrëveshja për pranim-dorëzim të kontejnerëve është nënshkruar nga Komuna e Tetovës dhe Ndërmarrja komunale publike - Tetovë. Drejtori i NKP-Tetovë, Xhelal Ceka, shprehu mirënjohjen e tij për BNJVL, PAKOMAK dhe GIZ për mbështetjen e tyre në përmirësimin e infrastrukturës për selektimin e

вањето на инфраструктурата за селекција на отпад. Тој посочи дека граѓаните треба да бидат партнери на општината и на ЈКП, со тоа што стаклената амбалажа што ја имаат во своите домови: шишиња, тегли, стаклен отпад од различни пакувања од детска храна, козметика и слично, да ја ставаат во овие зелени контејнери. Со тоа ќе се придонесе за обезбедување на почиста животна околина за сите, за намалување на дивите депонии во општината и за развивање на европски стандарди во делот на рециклажата на отпад.

Земјите од регионот далеку под нивото, пропишано од Европската Унија, каде членките на ЕУ рециклираат 70% стаклена амбалажа

На чинот на потпишувањето на договорите присуствуваа и директорката на ЗЕЛС, Душица Перишиќ, која истакна дека количината на собрана амбалажа од рециклирано стакло во регионот, но и во нашата земја, сè уште е далеку под нивото, пропишано од Европската Унија, каде членките на ЕУ рециклираат 70% стаклена амбалажа годишно, што е главната причина за прифаќање на проектот од страна на ЗЕЛС и вклучување на шест пилот општини во него. – „Морам да потенцирам дека единиците на локална самоуправа и досега преземале активности во насока на обезбедување на специјални контејнери за селекција на хартија, пластика, но и на стакло, па секое подобрување на комуналната инфраструктура се прифаќа со задоволство од страна на сите општини“, изјави Перишиќ. Во рамките на Проектот ќе им помогнеме на општините да преземат дополнителни активности за да го информираат своето население и да влијаат на подигањето на свеста за потребата за селекција на отпадот од стакло. Целта ни е навиката за селекција на отпадот да претставува дел од културата на живеење на секој жител во секоја општина и во градот Скопје“, истакна Перишиќ.

Лансирање на поинтензивна кампања за подигање на свеста за рециклажа на стаклена амбалажа

– „Сите цели што треба да се постигнат се утврдени во самиот Проект. Поставувањето на соодветна инфраструктура на контејнери веќе го реализиравме. Следи поинтензивна кампања за подигање на свеста за рециклажа на стакло, која делумно започна и понатаму ќе продолжи поинтензивно. Тоа треба да продуцира зголемување од најмалку 20% на собрано стакло во овие општини, во однос на 2019-2020 година. Крајната придобивка треба да биде воспоставување на соодветни бизнис модели за општините: урбан, рурален и ХОРЕКА, што ќе претставуваат урнек за успешно управување со отпад од стакло и за другите општини. Она што сакаме да го видиме по завршување на проектот е имплементирање на овие моде-

mbeturinave. Ai theksoi se qytetarët duhet të jenë partnerë të komunës dhe të NKP me atë që ambalazhin e qelqit që e kanë në shtëpitë e tyre: shishe, kavanoza, mbeturina qelqi nga paketime të ndryshme të ushqimit për fëmijë, kozmetikë etj., t'a hedhin në këto kontejnerë të gjelbër. Kjo do të kontribuojë në sigurimin e një ambienti më të pastër për të gjithë, zvogëlimin e deponive të egra në komunë dhe zhvillimin e standardeve evropiane në pjesën e riciklimit të mbeturinave.

Vendet nga rajoni larg nga niveli i caktuar nga ana e Bashkimit Evropian, ku anëtarët e BE-së riciklojnë 70% ambalazh qelqi

Në ceremoninë e nënshkrimit morën pjesë edhe Drejtori i BNJVL-së, Dusica Perishiq, e cila theksoi se sasia e ambalazhit të qelqit të ricikluar të mbledhur në rajon, por edhe në vendin tonë, është akoma mjaft nën nivelin e përcaktuar nga Bashkimi Evropian, ku anëtarët e BE-së ricikloj 70% ambalazh qelqi në vit, e cila është arsyeja kryesore për pranimin e projektit nga BNJVL dhe përfshirjen e komunave me gjashtë pilot komunave në të. „Duhet të potencoj se njësitë e vetëqeverisjes lokale kanë ndërmarrë aktivitete edhe deri më tani që synojnë sigurimin e kontejnerëve të veçantë për zgjedhjen e letres, plastikës por dhe qelqit, kështu që çdo përmirësim i infrastrukturës komunale është i mirëpritur me kënaqësi nga të gjitha komunat,“ theksoi Perishiq. Në kuadër të Projektit do t'u ndihmojmë komunave të ndërmarrin aktivitete shtesë për të informuar popullatën e tyre dhe për të ndikuar në ngritjen e vetëdijes për nevojën për selektimin e mbeturinave të qelqit. Qëllimi ynë është që shprehia për selektimin e mbeturinave të jetë pjesë e kulturës së jetesës së çdo banori në çdo komunë dhe në qytetin e Shkupit,“ theksoi Perishiq.

Lansimi i një fushate më intensive për ngritjen e vetëdijes për riciklimin e ambalazhit të qelqit

„Të gjitha qëllimet që duhet të arrihen janë përcaktuar në vetë Projektin. Vendorsen e infrastrukturës adekuate të kontejnerëve tashmë e kemi realizuar. Pason një fushatë më intensive për të rritur vetëdijen në lidhje me riciklimin e qelqit, e cila ka filluar pjesërisht dhe do të vazhdojë të intensivikohet. Kjo duhet të prodhojë një rritje prej së paku 20% të qelqit të mbledhur në këto komuna, në raport me periudhën 2019-2020. Përfitimi përfundimtar duhet të jetë krijimi i modeleve të përshtatshme të biznesit për komunat: urbane, rurale dhe HOREKA që do të jetë model për menaxhim të suksesshëm të mbeturinave të qelqit për komunat e tjera. Ajo që duam të shohim pas përfundimit të projektit është zbatimi i këtyre modeleve nga një numër i madh komunash, por gjithashtu një vetëdije shumë e zhvilluar e popullatës për riciklimin

ли од сè поголем број општини, но и високо развиена свест кај населението за рециклирање на стаклената амбалажа, која во современиот свет сè помалку претставува отпад, а сè повеќе значајна сировина“. Ова го посочи Александра Караевска-Димовска од ГИЗ, додавајќи дека главната цел на проектот првенствено е насочена кон воспоставување на економски вредносен синџир на рециклирање стакло во регионот.

ЗЕЛС, во соработка со Германското друштво за интернационална соработка (ГИЗ) е партнер во имплементација на проектот „Управување со отпад од пакување од стакло во Западен Балкан“, финансиран од Сојузното министерство за економска соработка и развој на Германија (BMZ) и од компанијата ПАКОМАК (Македонија), во рамките на програмата за соработка со бизнис секторот developPPP.de. Оваа програма (DevelopPPP.de) на Германското сојузно министерство за соработка и развој е насочена кон градење и развој на соработка меѓу јавниот и приватниот сектор на локално ниво.

e ambalazheve të qelqit, e cila në botën moderne gjithnjë e më pak paraqitet si mbeturinë e më tepër si lëndë e parë e rëndësishme“. Këtë e theksoi Aleksandra Karaevska-Dimovska, nga GIZ, duke shtuar se qëllimi kryesor i projektit ka për qëllim kryesisht krijimin e një zinxhiri ekonomik të vlerës së riciklimit të qelqit në rajon.

BNJVL, në bashkëpunim me Shoqërinë gjermane për bashkëpunim internacional (GIZ) është partner në implementimin e projektit „Menaxhim me mbeturinat me paketim të qelqit në Ballkanin Perëndimor“ financohet nga Ministria federale për bashkëpunim dhe zhvillim ekonomik të Gjermanisë (BMZ) dhe kompania PAKOMAK (Maqedoni), në kuadër të programit për bashkëpunim me sektorin e biznesit DevelopPPP.de të Ministrisë federale për bashkëpunim dhe zhvillim të drejtuar drejt ndërtimit dhe zhvillimit të bashkëpunimit midis sektorit publik dhe atij privat në nivel lokal.

НАВИКАТА ЗА СЕЛЕКЦИЈА НА ОТПАД - ДЕЛ ОД КУЛТУРАТА НА ЖИВЕЕЊЕ НА СЕКОЈ ЖИТЕЛ

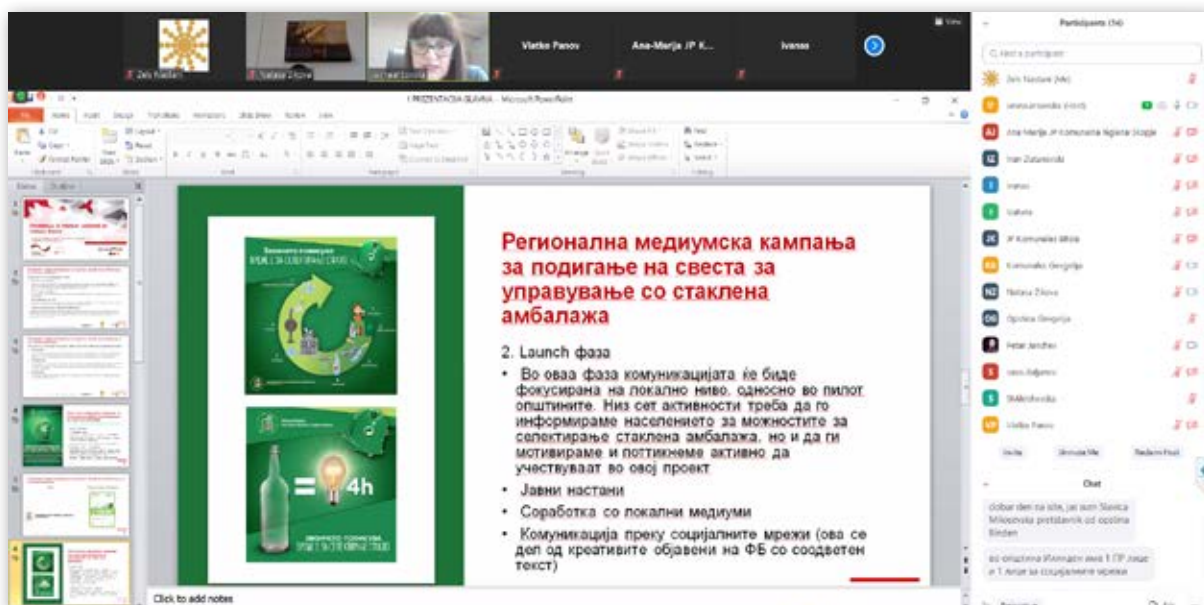
SHPREHIA PËR SELEKTIMIN E MBETURINAVE – PJESË E KULTURËS SË JETËS SË ÇDO BANORI

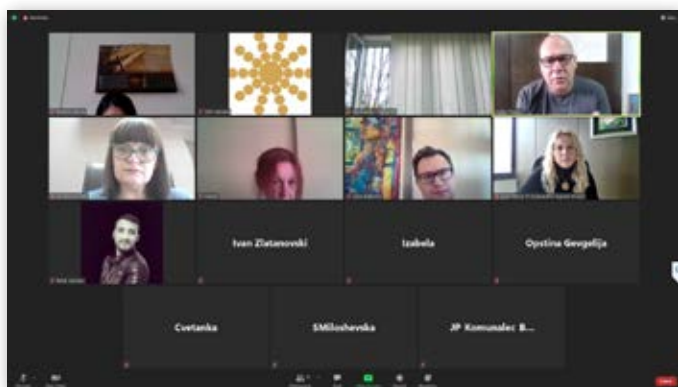
Во организација на ЗЕЛС, ГИЗ и Агенцијата „Публикис“ на 2 април 2021 година беше организирана онлајн работилница за тимовите од општините што учествуваат во реализацијата на регионалниот проект „Управување со стаклена амбалажа на Западен Балкан“: Гевгелија, Битола, Илинден, Тетово, Штип и од Град Скопје. Беа поканети лицата за односи со јавноста од овие општини и од нивните комунални претпријатија, потоа лицата одговорни за управување со социјалните медиуми и контакт лицата, одговорни за реализација на активностите утврдени во Проектот. Пред присутните беше презентирана содржината на регионалната медиумска кампања за подигање на свеста кај населението за рециклажа на стаклена амбалажа, подготвена во рамките на Проектот. Посебно внимание беше посветено на делот на креирање на содржините за социјалните медиуми, а исто така, се говореше и за целите на Проектот и процесот на нивната реализација.

Во месец март, сите шест единици на локална самоуправа добија нови контејнери за рециклирање на

Në organizim të BNJVL-së, GIZ dhe Agjencionit „Publicis“, më 2 prill, 2021, u organizua punëtori online për ekipet nga komunat që marrin pjesë në realizimin e projektit rajonal „Menaxhim me ambalazhin e qelqit në Ballkanin Perëndimor“. Gjevgjelia, Manastiri, Ilinden, Tetova, Shtipi dhe Qyteti i Shkupit. U ftuan persona për marrëdhënie me publikun nga këto komuna dhe nga ndërmarrjet e tyre komunale, pastaj personat përgjegjës për menaxhim me mediat sociale dhe personat për kontakt të cilët janë përgjegjës për realizimin e aktiviteteve të përcaktuara në Projekt. Para të pranishmëve u prezantua përmbajtja e fushatës rajonale për ngritjen e vetëdijes të popullata lidhur me riciklimin e ambalazhit të qelqit, të përgatitur në kuadër të Projektit në fjalë. Vëmendje e veçantë i'u dedikua pjesës së krijimit të përmbajtjeve për mediat sociale, ndërsa gjithashtu u fol edhe mbi qëllimet e Projektit dhe procesit të realizimit të tyre.

Në mars, të gjashtë njësitë të vetëqeverisjes lokale i'u dorëzuan konteјnerë të ri për riciklimin e qelqit. Detyrimi

стакло. Обврската на локалната власт е во следниот период во континуитет да ги следи собраните количини на стаклен отпад, а крајната цел е нивно зголемување за најмалку 20% во однос на периодот пред започнувањето на Проектот. Во рамките на Проектот е предвидено спроведување на регионална медиумска кампања за подигање на свеста кај населението за рециклажа на стаклена амбалажа, што треба да се реализира во сите општини и градови, учеснички во Проектот. Токму активностите, предвидени во кампањата, алатките за комуникација со медиумите и со јавноста, вклучително и изготвените материјали (логотип, слоган, налепница на контејнери; плакати; аудио-видео анимација, лифлети) беа дел од содржината, изнесена на работилницата пред присутните претставници од локалните власти. Целта е навиката за селекција на отпад да претставува дел од културата на живеење на секој жител, односно граѓаните да станат вистинските партнери на општината во обезбедувањето на поголеми количини на собрано стакло од тегли, шишиња, шишенца од детска храна, не само при реализацијата на овој проект, туку и засекогаш во иднина, со цел да се обезбеди убав изглед на својата околина, заштита на животната средина и намалени количини на комунален отпад во депониите.

Количината на собрана амбалажа од рециклирано стакло во регионот, но и во нашата земја, сè уште е далеку под просекот на земјите од Европската унија, каде се рециклира 70% стаклена амбалажа. Во Србија се рециклира 44% од отпадот од стаклена амбалажа, во Босна и Херцеговина -12%, а во нашата земја се оперира со бројка од околу 30%. За да се распадне стаклото, потребно се 5.000 години. Тоа сè повеќе се третира како непроценлива суровина, а не отпад, која 100% може да се употреби во безброј циклуси на повторно производство.

i vetëqeverisjes lokale është që në periudhën e ardhshme të monitorojë vazhdimisht sasi të grumbulluara të mbeturinave të qelqit dhe qëllimi përfundimtar është rritja e tyre me të paktën 20% krahas me periudhës para fillimit të Projektit. Projekti parashikon zbatimin e një fushate mediatike rajonale për të ngritur vetëdijesimin e popullatës lidhur me riciklimin e paketimit të qelqit, që duhet zbatuar në të gjitha komunat dhe qytetet pjesëmarrëse në Projekt. Përkisht aktivitetet e parashikuara në fushatë, veglat për komunikim me mediat dhe publikun, përfshirë këtu materialet e përgatitura (logo, parullë, afishe në konteјnerë; pllakate; audio-video animacion, broshura) ishin pjesë e përmbajtjes së prezantuar në seminar përfaqësuesve të tanishëm të autoriteteve lokale. Qëllimi është që shprehia e selektimit të mbeturinave të paraqesë pjesë të kulturës së jetesës së çdo banori. Respektivisht, qytetarët të bëhen partnerë të vërtetë të komunës në sigurimin e sasive të mëdha të qelqit të mbledhura nga kavanoza, shishe, shishe nga ushqim për fëmijë, jo vetëm gjatë realizimit të këtij projekti por edhe përgjithmonë në të ardhmen në mënyrë që të sigurohet një pamje e bukur e mjedisit, mbrojtja e mjedisit dhe sasi të reduktuara të mbeturinave komunale në deponi.

Sasia e ambalazhit të mbledhur nga riciklimi i qelqit në rajon, por edhe në vendin tonë, akoma është larg mesatares së vendeve nga Bashkimi Evropian, ku riciklohet 70% ambalazh qelqi. Në Serbi riciklohet 44% nga mbeturinat e ambalazhit të qelqit, në Bosnje dhe Hercegovinë - 12%, në vendin tonë operohet numri rreth 30%. Që qelqi të asgjësohet i duhen 5.000 vite. I njëjti gjithnjë e më shumë trajtohet si lëndë e parë e paçmuar, e jo si mbeturinë e cila mund të përdoret në një numër të madh ciklesh të prodhimit të sërishëm.

ШЕСТ ОПШТИНИ И ГРАДОТ СКОПЈЕ ЌЕ РАЗВИВААТ СТРАТЕГИСКИ ПЛАНОВИ ЗА ПРЕВЕНЦИЈА НА НЕСРЕЌИ И УПРАВУВАЊЕ СО КРИЗИ НА ЛОКАЛНО НИВО

Велес, Гостивар, Кавадарци, Карбинци, Кичево, Конче, Маврово и Ростуше и Градот Скопје се седумте пилот-единици на локалната самоуправа што се опфатени во првата фаза од спроведувањето на проектот „Отпорни општини во време на криза“ во кои ќе се развиваат стратески планови за превенција на несреќи и управување со кризи на локално ниво. Нашата земја, како потписник на Сендај рамка за намалување на ризиците од катастрофи, презема обврска за зголемување на улогата на општините во управувањето со ризици од несреќи и катастрофи. Ваквата заложба вклучува обврски во насока на зголемувањето на

ГЈАСНТЌ КОМУНА ДНЕ ҚТТЕТИ І ШКУПИТ ДО ТЌ ЗHVІЛОЈНЌ PLANE STRATEGJKE LIDHUR ME PARANDALIMIN E FATKEQЌSIVE DHE MENAXHIMI ME KRIZA NЌ NIVEL LOKAL

Velesi, Gostivari, Kavadari, Kërçova, Konçe, Mavrovë dhe Rostushë dhe Qyteti i Shkupit janë shtatë pilot-njësitë e vetëqeverisjes lokale të cilat janë përfshirë në fazën e parë të zbatimit të Projektit „Komuna rezistente gjatë periudhës së krizës“ në të cilat do të zhvillohen plane strategjike për parandalim të fatkeqësive dhe menaxhim me krizat në nivel lokal. Vendi jonë si nënshkrues i Kornizës së Sendait për zvogëlimin e rreziqeve nga katastrofot ndërmorri obligim për rritjen e rolit të komunave në menaxhimin me rreziqet dhe katastrofat. Përpjekja e këtillë përfshin

свеста и улогата на општините во правец на планирање, подготовка и имплементација за заштита од природни и други катастрофи.

Во таа насока, на 25 март 2021 година, во хотелот „Хилтон“ во Скопје, во рамките на проектот „Подобрен капацитет за управување со кризи на општините во Северна Македонија“ што го спроведува Институтот за демократија со поддршка од Обединетото Кралство, преку Британската амбасада во Скопје, беше организирана конференција со наслов „Подобрен капацитет за превенција на несреќи и управување со кризи на локално ниво“. На конференцијата се дискутираше за системот за управување со кризи и можностите за соработка и меѓусебна поддршка на органите на национално и на локално ниво во овој домен, а беа претставени и седумте пилот- единици на локална самоуправа.

На конференцијата се обрати претседателот на Република Северна Македонија Стево Пендаровски, амбасадорката на Обединетото Кралство во нашата земја Рејчел Галовеј, националниот координатор за имплементација на националната платформа за намалување на ризици од несреќи и катастрофи, директорот на Дирекцијата за заштита и спасување и директорот на Центарот за управување со кризи. Пред присутните говореа и претседателот на ЗЕЛС и градоначалник на Град Скопје Петре Шилегов, градоначалникот на Општина Велес Аце Коцевски, градоначалникот на Општина Маврово и Ростуше Медат Куртовски и директорката на ЗЕЛС Душица Перишиќ.

„Улогата на единиците на локалната самоуправа во делот на управувањето со кризи е помалку или повеќе дефинирана со Законот за локална самоуправа, Законот за управување со кризи, Законот за заштита и спасување и други правни акти што понекогаш претставуваат и ограничувачки фактори што неповолно влијаат врз брзината и ефикасноста на справувањето со кризите. Оттука, потребата за подлабока и посеопфатна анализа на правната и на институционалната поставеност на системот за управување со кризи. Тоа во голема мера ќе ни помогне, како институции да ги идентификуваме системските празнини и предизвици што пандемијата на Ковид-19 ги изнесе на површината“ истакна на конференцијата претседателот на ЗЕЛС Петре Шилегов. Тој потенцираше дека овој проект ќе им помогне на пилот-општините да го зајакнат стратешкото управување со кризи и информираноста на граѓаните за надлежностите на општините во системот за управување со кризите и можностите за нивно вклучување. На крајот од своето обраќање Шилегов посочи дека менаџирањето со кризите мора да биде предмет на стратешко делување за да се обезбеди минимизирање на штетните последици и обезбедување на подобра заштита на граѓаните.

obligimet në drejtim të rritjes së vetëdijes dhe rolit në drejtim të planifikimit, përgatitje dhe implementimit për mbrojtje nga katastrofat natyrore dhe katastrofa tjera.

Në këtë drejtim, më 25 mars, 2021, në hotelin „Hilton“ në Shkup, në kuadër të Projektit „Kapacitet i përmirësuar për menaxhim me kriza të komunave në Maqedoninë e Veriut“ që e realizon Instituti për demokraci me përkrahjen e Mbretërisë së Bashkuar, përmes Ambasadës së Britanisë në Shkup, u organizua konferenca e titull „Kapacitet më i mirë për parandalimin e fatkeqësive dhe menaxhim me krizat në nivel lokal“. Në konferencë u diskutua mbi sistemin për menaxhimin me kriza dhe mundësitë për bashkëpunim dhe përkrahje të ndërsjellë të organeve në nivel lokal në këtë fushë, ndërsa u paraqitën edhe shtatë pilot - komunitet.

Në konferencë u drejtua Kryetari i Republikës së Maqedonisë së Veriut, Stevo Penarovski, ambasadorja e Mbretërisë së Bashkuar në vendin tonë, Rejçell Gallouej, koordinatori nacional për implementimin e Platformës nacionale për zvogëlimin e rreziqeve nga fatkeqësitë dhe katastrofat, Drejtori i Drejtorisë për Mbrojtje dhe shpëtim dhe drejtori i Qendrës për menaxhim me kriza. Para të pranishmëve u drejtua kryetari i BNJVL-së dhe kryetar i Qytetit të Shkupit, Petre Shilegov, kryetari i komunës së Velesit, Ace Kocevski, kryetari i komunës Mavrovë dhe Rostushë, Medat Kurtovski dhe drejtori i BNJVL-së, Dushica Perishiq.

„Roli i njërive të vetëqeverisjes lokale në fushën e menaxhimit të krizave përcaktohet pak a shumë nga Ligji për vetëqeverisjen lokale, Ligji për menaxhim me krizat, Ligji për mbrojtje dhe shpëtim dhe akte të tjera ligjore që ndonjëherë përfaqësojnë faktorë kufizues që ndikojnë negativisht në shpejtësinë dhe efikasitetin e menaxhimit të krizave. Prandaj nevoja për një analizë më të thellë dhe më gjithëpërfshirëse të strukturës ligjore dhe institucionale të sistemit të menaxhimit të krizave. Kjo do të n'a ndihmojë në masë të madhe, si institucione, për të identifikuar zbrazëtitrat sistematike dhe sfidat të cilat pandemia e KOVID-19 nxori në sipërfaqe“, tha në konferencë, kryetari i BNJVL-së, Petre Shilegov. Ai theksoi se ky projekt do t'u ndihmojë pilot komunave për të përfortuar menaxhimin strategjik të krizave dhe informimin e qytetarëve për kompetencat e komunave në sistemin e menaxhimit të krizave dhe mundësitë për përfshirjen e tyre. Në fund të fjalimit të tij, Shilegov vuri në dukje se menaxhimi i krizës duhet t'i nënshtrohet veprimit strategjik për të siguruar minimizimin e pasojave të dëmshme dhe sigurimin e mbrojtjes më të mirë të qytetarëve.

ГРАДОНАЧАЛНИЦИТЕ И МИНИСТЕРКАТА ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА ДИСКУТИРАА ЗА ПОДГОТОВКИТЕ ОКОЛУ ИМПЛЕМЕНТАЦИЈАТА НА ОБРАЗОВНИТЕ РЕФОРМИ

Градоначалниците и министерката за образование и наука, Мила Царовска, на 22 април 2021 година, во организација на ЗЕЛС, одржаа онлајн состанок околу подготовките за имплементација на новите наставни програми во основното образование и организирањето на обуки за наставниот кадар, што ќе се одвива во следните неколку месеци.

Министерката Царовска побара поддршка од општините за спроведување на обуки за наставниците од прво и од четврто одделение. Првиот модел на дводневни обуки ќе започне да се реализира во месец мај, потоа ќе следи вториот циклус дводневни обуки, што ќе се однесува на имплементацијата на новите наставни програми. Последната обука ќе биде дигитална и ќе трае во втората половина на месец август, кога ќе бидат дадени и последните инструкции за почетокот на новата учебна година, од 1 септември. Беше побарано општините да номинираат едно контакт лице за логистичка поддршка при реализацијата на обуките, како и да обезбедат една или повеќе простории (по можност во училиштата) во кои ќе може да се одржуваат интерактивните обуки за групи од 15 до 20 наставници, во согласност со протоколите за растојание и за заштита од КОВИД -19.

Министерката за образование и наука апелираше до градоначалниците да го забрзаат процесот на обезбедување на податоци од МВР за потребите за упис на првачињата. Беше најавено дека во училиштата ќе се спроведуваат обуки за употребата на онлајн апликацијата за упис во прво одделение, која ќе можат да ја користат родителите. Освен преку електронска апликација, родителите ќе можат да ги запишат децата и со физичко присуство.

Дидактичката и дигиталната опрема, неопходна за натамошно функционирање на образовниот процес, ќе ја набавуваат општините

Општините беа информирани дека со законски измени е овозможено да се ослободат средствата што не се искористени од блок дотациите, а во таа насока, министерката ја изнесе препораката од МОН и од МФ овие средства општините во најголем дел да ги вложат за потребите на реформите во образованието. Училиштата веќе добиле инструкции кои материјали и дидактичка опрема до 15 јуни треба да ги набават за спроведување на наставата за прво одделение, а беше посочено дека МОН наскоро ќе испрати инструкции и за набавка на материјалите за четврто одделение. Министерката посочи дека општините треба дополнително да вложуваат и за обезбедување на дигитални библиотеки, како и во дигитална опрема која ќе биде неопходна за понатамошното функционирање на образовниот процес, независно од сегашната ковид состојба. Новата концепција подразбира нови методи на учење и пристап до дигитални алатки и истражувања, за што се потребни вакви ресурси, посочи Царовска.

KRYETARËT E KOMUNAVE DHE MINISTRJA PËR ARSIM DHE SHKENCË DISKUTUAN LIDHUR ME PËRGATITJET RRETH IMPLEMENTIMIT TË REFORMAVE NË ARSIM

Kryetarët e komunave dhe ministrja për arsim dhe shkencë, Milla Carovska, më 22 prill, 2021, në organizim të BNJVL-së, mbajtën mbledhje online rreth përgatitjeve për implementim të programeve mësimore në arsimin fillor dhe organizim të trajnimeve për kuadrin mësimdhënës që do të zhvillohen në disa muajt e ardhshëm.

Ministrja Carovska kërkoi përkrahje nga komunat për zbatimin e trajnimeve dyditore PËR mësimdhënësit prej klasës së parë deri në klasë të katërt. Modeli i parë i trajnimit do të fillojë të realizohet prej 4 maj, e deri në fund të muajit. Pastaj do të vijojë cikli i dytë i trajnimit dyditor, që do t'i referohet implementimit të programeve të reja mësimore. Trajnimi i fundit do të jetë digjital dhe do të zgjasë në gjysmën e dytë të muajit gusht, kur do të jepen edhe instruksionet për fillimin e vitit të ri shkollor, prej 1 shtatorit. U kërkua që komunat të nominojnë një person për kontakt lidhur me përkrahjen logjistike gjatë realizimit të trajnimeve, si të sigurojnë një ose më shumë hapësira (mundësisht në shkolla) ku mund të mbahej trajnim interaktiv për grupe prej 15 deri në 20 mësimdhënës, konform me protokollet e distancës për mbrojtje nga KOVID-19.

Ministrja për arsim dhe shkencë, u apeloj kryetarëve të komunave të përshpejtonin procesin e sigurimit të të dhënave nga MPB për nevojat e regjistrimit të nxënësve të klasave të para. U njoftua që do të fillojnë trajnimet në shkolla për përdorimin e aplikacionit online për regjistrim në klasën e parë, të cilat mund të përdoren nga prindërit. Përveç aplikimit elektronik, prindërit do të jenë në gjendje të regjistrojnë fëmijët e tyre me prani fizike.

Pajisjen didaktike dhe digjitale, të domosdoshme për funksionimin e mëtejshëm të procesit mësimor, do t'a prokurojnë komunat

Komunat u informuan se me ndryshime ligjore është e mundur të lirohen mjetet që nuk përdoren nga bllok-dotacionet, ndërsa në këtë drejtim, ministrja prezantoi rekomandimin nga MASH dhe MF lidhur me investimin e këtyre mjeteve për nevojat e reformave në arsim. Shkollat tashmë kanë marrë udhëzime për prokurimin e materialeve dhe pajisjeve didaktike deri më 15 qershor duhet t'i furnizojnë lidhur me zbatimin e mësimin për klasën e parë, u theksua se MASH së shpejti do të dërgojë në shkolla udhëzime për prokurim dhe nevoja mësimore për mësimin e klasës së katërt. Ministri theksoi që komunat duhet të investojnë gjithashtu në sigurimin e bibliotekave dixhitale dhe mjetet duhet të investohen në pajisje dixhitale që do të jenë të nevojshme për funksionimin e mëtejshëm të procesit arsimor, pavarësisht nga gjendja aktuale e punëve. Koncepti i ri nënkupton metoda të reja të të mësuarit dhe qasje në mjete dixhitale dhe kërkime, të cilat kërkojnë burime të tilla, tha Carovska.

Се подготвува нова формула на методологијата за распределба на средствата од блок дотациите за образование

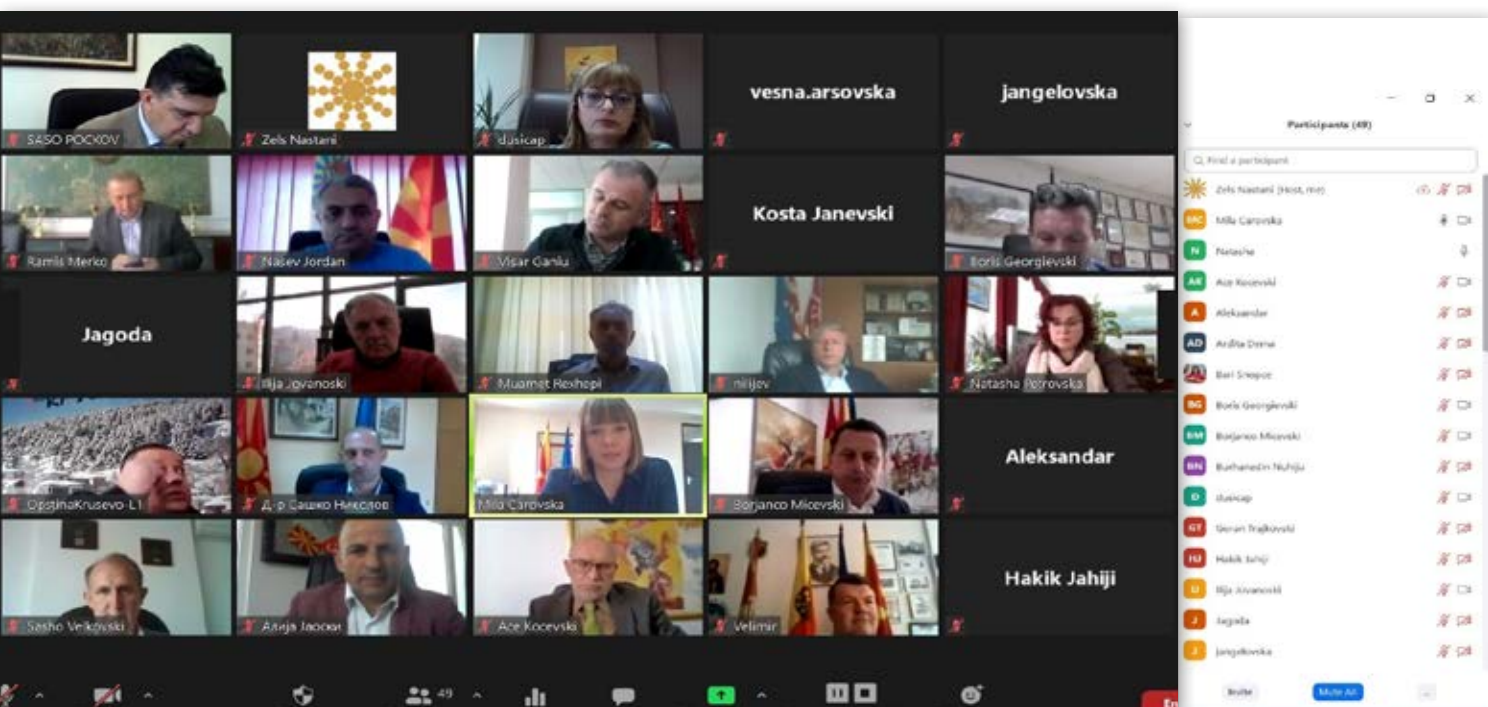
Присутните беа информирани дека МОН работи на нова формула на методологијата за распределба на средствата од блок дотациите за образование за општините. Таа се подготвува врз основа на претходно направена анализа за состојбите со објектите, бројот на ученици и на наставен кадар, како и на расположливи ресурси што ги имаат општините. Се верува дека општините според формулата ќе добиваат разумна сума за трошоци за спроведување на оваа надлежност, а во неа се вклучени и реални трошоци за превоз на учениците, како и реални трошоци за учебници. Присутните беа информирани дека според новите законски промени училиштата самостојно ќе ги набавуваат учебниците, по одлука на наставниот кадар. Во формулата ќе се утврди и нов стандард по ученик и дополнителна сума што ќе биде ставена на тој стандард по ученик. Доколку училиштата и општината управуваат добро со средствата од блок дотациите, споредено со претходната година, се предвидува и награда од 1% на целокупната сума. Беше посочено дека оваа формула, пред да биде презентирана пред Владата на РСМ, ќе биде ставена на дискусија со градоначалниците.

Градоначалниците, генерално, изнесоа позитивни оценки за образовните реформи и за активностите што ги презема Министерството за образование и наука во тој дел, како и за напорите за адаптирањето на формулата за методологијата за распределба на средствата од блок дотациите за образование за општините. Сепак, беше укажано и дека дел од наставните кадри имаат одредени несогласувања со „форсирањето“ на дигитализацијата на речиси целокупниот процес на образованието, особено ако се има во предвид дека сè уште е голем број на општини, но и на семејства што не можат да обезбедат електронски уреди за следење на онлајн наставата или квалитетен интернет. Во таа насока беше и забелешката на информацијата дека учениците нема да добиваат печатени учебници и дека тоа се остава на интерно договарање на наставниците.

Пргатитет një formulë e re e metodologjisë për zbatimin e mjeteve nga bllok-dotacionet për arsim

Pjesëmarrësit u informuan se MASH punon në një formulë të re të metodologjisë për shpërndarjen e bllok dotacioneve për arsim për komunat. Metodologjia në fjalë përgatitet në bazë të një analize të bërë më parë për gjendjet e objekteve, numrit të nxënësve dhe kuadrit mësimdhënës, si dhe burimeve të disponueshme që kanë komunat. Besohet se komunat, sipas saj, do të marrin një shumë të arsyeshme të shpenzimeve për zbatimin e kësaj kompetence, dhe kjo përfshin shpenzime reale për transportin e nxënësve, si dhe shpenzime reale për librat shkollore. Pjesëmarrësit u informuan se, sipas ndryshimeve të reja ligjore, shkollat do të blejnë librat shkollore në mënyrë të pavarur, sipas vendimit të kuadrit mësimdhënës. Formula gjithashtu do të përcaktojë një standard të ri për nxënës dhe një shumë shtesë që do të vendoset në atë standard për nxënës. Përderisa shkollat dhe komuna administrojnë mirë fondet nga bllok-dotacionet, krahasuar me vitin paraprak, parashikohet një shpërblym prej 1% i shumës totale. U theksua se kjo formulë, para se të prezantohet në Qeverinë e RMV, do të diskutohet me kryetarët e komunave.

Kryetarët e komunave në përgjithësi paraqitën vlerësime pozitive të reformave arsimore dhe aktiviteteve të ndërmarra nga MASH në atë fushë, si dhe përpjekjet për të përshtatur formulën për metodologjinë e alokimit të mjeteve nga bllok-dotacionet për arsim në komuna. Sidoqoftë, u përmend se disa nga mësimdhënësit kanë disa mosmarrëveshje lidhur me „zbatimin me forcë“ të dixhitalizimit të pothuajse të gjithë procesit arsimor, veçanërisht duke pasur parasysh se ende një numër i madh i komunave dhe familjeve nuk mund të sigurojnë pajisje elektronike për të ndjekur mësimin online ose internet cilësor. Në këtë drejtim ishte vërejtja e informacionit se studentët nuk do të marrin libra shkollore të shtypura dhe se i lihet marrëveshjes së brendshme të mësuesve.

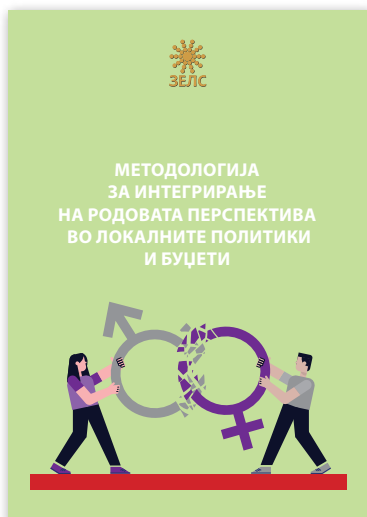
До министерката беше упатено и прашање околу плановите на МОН за искористување на средствата од задолжувањето на државата од Светска банка, за реформите во основното образование и за енергетска ефикасност. Министерката посочи дека половина од средствата за образование ќе бидат наменети за изградба на нови училишта онаму каде анализите покажале дека е тоа неопходно, а онаму каде има услови ќе се изврши преадаптација на постојните објекти во училиштата. Другиот дел ќе се користи за кабинетско опремување и дигитализација на наставата, како и за обуки на наставниот кадар. Беше посочено дека со проекти за енергетска ефикасност ќе се интервенира во сите објекти на постојните ученички и студентски домови.

Ministres i'u drejtua me pyetje gjithashtu lidhur me planet e MASH për përdorimin e mjeteve nga marrja borxh e shtetit nga Banka Botërore, lidhur me reformat për arsimin fillor dhe për efikasitetin e energjisë. Ministria theksoi se gjysma e mjeteve për arsim do të përdoren për ndërtimin e shkollave të reja, aty ku analizat treguan se është e nevojshme, ndërsa aty ku ka kushte, objektet ekzistuese në shkolla do të ri-përshtaten. Pjesa tjetër do të përdoret për pajisjet e kabinetit dhe dixhitalizimin e mësimimit, si dhe për trajnimin e kuadrit mësimor. U theksua se me projektet për efikasitetin energjetik do të intervenohet në të gjitha objektet e konvikteve ekzistuese të nxënësve dhe studentëve.

„МЕТОДОЛОГИЈА ЗА ИНТЕГРИРАЊЕ НА РОДОВА ПЕРСПЕКТИВА ВО ЛОКАЛНИТЕ ПОЛИТИКИ И БУЏЕТ“

„Методологија за интегрирање на родова перспектива во локалните политики и буџет“ е новата публикација, наменета за вработените во локалните самоуправи, што ќе им помогне во процесот на интегрирање на родовата перспектива на локално ниво. Таа е изработена како дел од активностите на ЗЕЛС во рамките на проектот „Кон родово одговорни општини: зајакнување на општинските капацитети за родово еднаквост и родово одговорно буџетирање 2019-2021“, со поддршка од членовите на Работната група за родово еднаквост при ЗЕЛС, како и со помош од експерт за родово одговорно буџетирање. Методологијата за интеграција на родовата перспектива во локалните политики и буџет е заснована на Европската повелба за еднаквост на жените и мажите во локалните заедници, донесена од Конгресот на европски општини и региони, како и од Стратегијата за родово еднаквост на ЗЕЛС (2018-2030).

Се методологијата ЗЕЛС обезбеди уште една алатка за општините која треба да им помогне во идентификувањето, препознавањето и решавањето на недостатоците во родово еднаквост со соодветни мерки: родово сензитивни активности и афирмативни акции, во корист на страната која е недоволно застапена. Со оваа методологија ќе се придонесе и за олеснување на пристапот за родово одговорно буџетирање при дизајнирањето на општинските буџети, во согласност со претходно направените анализи за потребите на жените и на мажите, базирано на општинските политики, нивна имплементација, следење на постигнувањата и евалуација на резултатите од родов аспект, со крајна цел унапредување на родовата еднаквост на локално ниво. Методологијата е достапна во електронска форма на македонски и на албански јазик на веб страницата на ЗЕЛС и е-платформата www.rob.zels.org.mk, но и во печатена форма.

„МЕТОДОЛОГИЈА ПЕР ИНТЕГРИМИН Е ПЕРСПЕКТИВЪС ГЈИНОРЕ НЪ ПОЛИТИКАТ ДНЕ БУХХЕТЕТ ЛОКАЛЕ“

„Metodologjia për integrimin e perspektivës gjinore në politikat dhe buxhetet lokale“ është publikimi i ri i dedikuar për të punësuarit në vetëqeverisjen lokale, që do t'u ndihmojë në procesin e integritit të perspektivës gjinore në nivel lokal. Ajo u përpilua si një pjesë e aktiviteteve të BNJVL-së në kuadër të projektit „Drejt komunave përgjegjëse për barazi gjinore: përforsimi i kapaciteteve komunale për barazi gjinore dhe buxhetim përgjegjës për barazi gjinore 2019-2021“ me përkrahjen e anëtarëve të Grupit punues për barazi gjinore në kuadër të BNJVL-së si dhe me ndihmën ekspertit për buxhetim përgjegjës për barazi gjinore. Metodologjia për integrimin e perspektivës gjinore në politikat dhe buxhetin lokal bazohet në Kartën Evropiane për barazi të femrave dhe meshkujve në bashkësitë lokale, të miratuar nga Kongresi i komunave dhe rajoneve evropiane, si dhe Strategjinë për barazinë gjinore të BNJVL-së (2018 -2030).

Me këtë metodologji të BNJVL-së u siguroa edhe një vegël për komunat që duhet t'i ndihmojë në identifikimin, njohjen dhe zgjidhjen e mangësive në barazinë gjinore me masat adekuate: aktivitetet e ndjeshme gjinore dhe vepimet pohuese, në favor të palës së jo mjaft të përfaqësuar. Kjo metodologji gjithashtu do të kontribuojë në lehtësimin e qasjes ndaj buxhetimit përgjegjës për barazi gjinore në dizajnimin e buxheteve komunale konform analizave të bëra më parë lidhur me nevojat të e femrave dhe meshkujve, bazuar në politikat komunale, implementimin e tyre, ndjekja e arritjeve dhe evaluimi i rezultateve nga aspekti gjinor, me qëllim përfundimtar avancimi i barazisë gjinore në nivelin lokal. Metodologjia është e arritshme në formë elektronike në gjuhën maqedonase dhe shqipe në uebfaqen e BNJVL-së dhe e-platformën www.rob.zels.org.mk, por edhe në formë të shtypur.

ОПШТИНСКИТЕ БУЏЕТИ ПОД СИЛЕН УДАР ОД ПАНДЕМИЈАТА – УТВРДЕНО ВО ПОСЛЕДНИТЕ ИЗВЕШТАИ ЗА РАЗВОЈОТ НА СИСТЕМОТ НА ФИНАНСИРАЊЕ НА ОПШТИНИТЕ

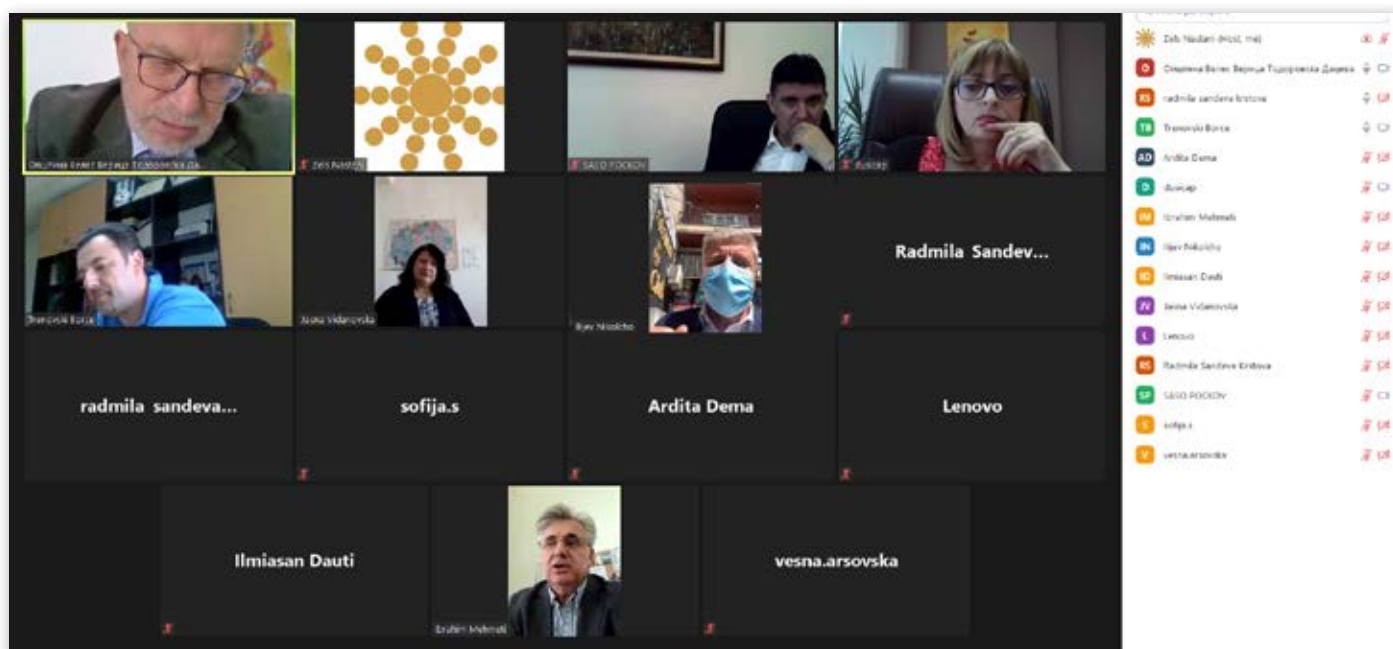
Комисијата за следење на развојот на системот на финансирање на единиците на локалната самоуправа, на 29 април 2021 година одржа онлајн седница, 39 -та по ред. Освен градоначалниците и претставниците од четирите државни министерства, членови на Комисијата, на седницата беа поканети и претставници од УНДП и од Швајцарската амбасада. Станува збор за значајни поддржувачи на активностите на оваа Комисија а, пред сè, на развојот на локалната власт во нашата земја. Беше нагласено дека Министерството за финансии неодамна потпишало нов меморандум за соработка со УНДП, во рамките на Проектот за зајакнување на општинските совети, каде се предвидува продолжување на изработката за финансиските анализи за локалната власт. Присутните потврдија дека ваквите извештаи и анализи се значајни, бидејќи преку нив можат да се согледаат многу важни сегменти од финансиската состојба во општините: делот на движење на приходите и на расходите на локалната власт; успешноста на планирањето на буџетот на општините; собирањето на сопствените приходи; нивото на раст на блок дотациите од централната власт; капиталните инвестиции; задолженоста на општините и слично. Согледувајќи ги овие финансиски трендови, Комисијата може да ги креира и препораките за подобрување на системот за финансирање на локалната власт, што, впрочем, е и една од поважните задачи на ова мешовито тело. Во таа насока, ангажираниот финансиски експерт, професор д-р Борче Треновски, на седницата ги презентираше: Годишниот извештај за развојот на системот за финансирање на општините за 2019 година и Полугодишниот извештај за развојот на системот за финансирање на општините за 2020 година, а се гласаше и за Предлог – уредбата за измена на уредбата за методологија за распределба на приходите од ДДВ по општини за 2021 година.

Прифатени измените во методологијата за распределба на приходите од ДДВ за 2021 година, како поповолни за ЕЛС, а особено за руралните општини

BUXHETET KOMUNALE NËN NDIKIM TË FORTË TË PANDEMISË – ËSHTË KONSTATUAR NË RAPORTET E FUNDIT PËR ZHVILLIMIN E SISTEMIT TË FINANCIMIT TË KOMUNAVE

Komisioni për ndjekjen e zhvillimit të sistemit të financimit të njësive të vetëqeverisjes lokale, më 29 prill 2021 mbajti një online seancë, e 39-ta me radhë. Përveç kryetarëve të komunave dhe përfaqësuesve të katër ministrive shtetërore, anëtarëve të Komisionit, në seancë u ftuan edhe përfaqësues të UNDP dhe të Ambasadës Zvicerane. Bëhet fjalë për mbështetës të rëndësishëm të aktiviteteve të këtij Komisioni, dhe mbi të gjitha zhvillimin e pushtetit lokal në vendin tonë. U theksua se Ministria e Financave para pak kohësh ka nënshkruar një memorandum të ri bashkëpunimi me UNDP-në, në kuadër të projektit për përf forcimin e këshillave komunale, ku parashihet vazhdimi i përgatitjes së analizave financiare për pushtetin lokal. Pjesëmarrësit konfirmuan se raportet dhe analizat e këtilla janë të rëndësishme sepse përmes tyre mund të shihen segmente shumë të rëndësishme të situatës financiare në komuna: pjesa e lëvizjes së të ardhurave dhe të dalave të pushtetit lokal; suksesi i planifikimit të buxhetit të komunave; mbledhja e të ardhurave vetanake; niveli i rritjes së blok dotacioneve nga pushteti qendror; investimet kapitale; borxhet e komunave dhe të ngjashme. Duke marrë parasysh këta trendë financiarë, Komisioni mund të krijojë edhe rekomandimet për përmirësimin e sistemit të financimit të pushtetit lokal, që është në fakt një nga detyrat më të rëndësishme të këtij trupi të përzier. Në këtë drejtim, eksperti i angazhuar financiar, profesor D-r Borçe Trenovski në seancë prezantoi: Raportin vjetor për zhvillimin e sistemit të financimit të komunave për vitin 2019 dhe Raportin gjysmëvjetor për zhvillimin e sistemit të financimit të komunave për vitin 2020, ndërsa u votua dhe për Propozim-Dekretin për ndryshimin e dekretit për metodologjinë për shpërndarjen e të ardhurave të TVSH-së nëpër komuna për vitin 2021.

U pranuan ndryshimet në metodologjinë për shpërndarjen e të ardhurave të TVSH-së për vitin 2021, si më të volitshme për NJVL-të, e sidomos për komunat rurale

Присутните позитивно се изјаснија за прифаќање на измените во Предлог – уредбата за измена на уредбата за методологија за распределба на приходите од данокот на додадена вредност по општини за 2021 година. Всушност, станува збор за усогласување со последните измени во Законот за финансирање на единиците на локалната самоуправа, каде е утврдено дека висината на приходите од данокот на додадена вредност за 2021 година се обезбедуваат во висина од 4,5% од просекот на наплатениот ДДВ во последните три фискални години, а не како досега, од приходите наплатени само во претходната фискална година. Со оваа измена треба да се компензираат негативностите од утврдената намалена наплата од ДДВ во 2020 година, предизвикана од состојбите со КОВИД-19, заради што општините би добиле помалку средства по овој основ. Од презентираниите податоци од Извештајот за 2019 година, дотациите од ДДВ во структурата на приходите на Град Скопје учествуваат со 2%, учеството во урбаните општини е 7%, а кај руралните општини - дотациите од ДДВ во структурата на приходите е речиси 12%. Од тие причини, овие измени во методологијата се поповолни за руралните општини и беше посочено дека би било корисно нејзината важност да продолжи и по завршувањето на кризата, бидејќи ги ублажува движењата, посебно краткорочните кризи во падот и во зголемувањето на ДДВ. Професорот Треновски истакна дека и Град Скопје и урбаните и руралните општини зависат од централната власт, што покажува дека сè уште силно треба да се работи на фискалниот капацитет, односно на фискалната автономија на општините.

Следење на реализацијата на општинските буџети

Во презентацијата на Извештајот за 2019 година беше посочено дека и во 2018 и во 2019 година има тенденција на зголемување на основниот буџет на општините и дека ова е некоја реална тенденција на движење на финансиите на општините пред да почне пандемијата, која го наруши овој поволен тренд. Исто така, беше посочено дека за овој период се бележи и подобрена реализација на буџетот. Така, основниот буџет на општините на приходната страна има реализација од 77,5%, додека во 2018 година оваа реализација изнесувала 60,1%. На страната на расходите, основниот буџет има реализација 75%, наспроти 57,5% во 2018 година. Ова подобрување на состојбите е резултат на законското решение за ограничување на зголемувањето на планираните приходи, кое за 2019 година изнесуваше 10% од просечно остварените приходи во последните три години. Беше изнесено сомневање дека ваквиот позитивен тренд значително би можел да биде нарушен како резултат на усвоените измени во Законот за дополнување на Законот за финансирање на единиците на локалната самоуправа. Со измените е обезбедено сопствените приходи на основниот буџет на општините да можат да се планираат со пораст од најмногу 50% од просечно остварените приходи во последните три години, според податоците од трезорската евиденција и дека одредбите од овој член ќе се применуваат од 1 јануари 2021 до 31 декември 2021 година.

Најголем пад на собирање на средствата од даноците на имот

Без презентирани и состојбите во првото полугодие од 2020 година, при што беше истакнато дека во овој период приходите се на исто ниво во споредба со истиот период од 2019 година, со минимално зголемување од 0,05%. Анализирани по видови на приходи, ваквото ниво на приходи се одржува благодарение на зголемените трансфери и донации, за сметка на намалените даночни, неданочни и капитални приходи. Вкупните расходи, пак, во овој период,

Тè пранishmit u prononcuan pozitivisht për pranimin e ndryshimeve në Propozim-Dekretin për ndryshimin e dekretit për metodologjinë për shpërndarjen e të ardhurave nga Tatimi mbi Vlerën e Shtuar nëpër komuna për vitin 2021. Në fakt, bëhet fjalë për harmonizim me ndryshimet e fundit në Ligjin për financimin e njërive të vetëqeverisjes lokale ku përcaktohet se shumica e të ardhurave nga Tatimi mbi Vlerën e Shtuar për vitin 2021 sigurohet në shumën prej 4.5% të mesatares së TVSH-së së mbledhur në tre vitet e fundit fiskale, e jo si deri më tani, nga të ardhurat e mbledhura vetëm në vitin e kaluar fiskal. Me këtë ndryshim duhet të kompensohen negativitetet e mbledhjes së konstatuar së ulur të TVSH-së në vitin 2020, të shkaktuar nga situata me Kovid-19, për shkak të së cilës komunat do të merrnin më pak mjete në këtë bazë. Nga të dhënat e prezantuar nga Raporti për vitin 2019, dotacionet nga TVSH-ja në strukturën e të ardhurave të Qytetit të Shkupit marrin pjesë me 2%, pjesëmarrja në komunat urbane është 7%, ndërsa te komunat rurale - dotacionet nga TVSH-ja në strukturën e të ardhurave janë pothuajse 12%. Për këto arsye, këto ndryshime në metodologji janë më të volitshme për komunat rurale dhe u theksua se do të ishte e dobishme që rëndësia e së njëjtës të vazhdojë edhe pas përfundimit të krizës, sepse zbut lëvizjet, veçanërisht krizat afatshkurtra në uljen dhe rritjen e TVSH-së. Profesori Trenovski theksoi se edhe Qyteti i Shkupit edhe komunat urbane dhe rurale varen nga pushteti qendror, gjë që tregon se ende duhet të punohet shumë për kapacitetin fiskal, përkatësisht autonominë fiskale të komunave.

Ndjekja e realizimit të buxheteve komunale

Në prezantimin e Raportit për vitin 2019 u theksua se edhe në vitin 2018 edhe në vitin 2019 ka një tendencë të rritjes së buxhetit bazë të komunave dhe se kjo është një tendencë reale e lëvizjes së financave të komunave, para se të fillojë pandemia, e cila prishi këtë trend të favorshëm. Gjithashtu u theksua se realizimi i buxhetit është përmirësuar për këtë periudhë. Kështu, buxheti bazë i komunave nga aspekti i të ardhurave ka një realizim prej 77.5%, ndërsa në vitin 2018 ky realizim ishte 60.1%. Nga aspekti i të dalave, buxheti bazë ka një realizim prej 75%, krahasuar me 57.5% në vitin 2018. Ky përmirësim i gjendjeve është rezultat i zgjidhjes ligjore për kufizimin e rritjes së të ardhurave të planifikuara, e cila për vitin 2019 ishte 10% e të ardhurave të realizuara mesatare në tre vitet e fundit. U shpreh një dyshim se trendi i këtyre pozitivit mund të prishej në mënyrë të konsiderueshme si rezultat i ndryshimeve të miratuara në Ligjin për plotësimin e Ligjit për financimin e njërive të vetëqeverisjes lokale. Me ndryshimet u siguroi që të ardhurat vetanake të buxhetit bazë të komunave të mund të planifikohen me një rritje prej së pakut 50% të të ardhurave të realizuara mesatare në tre vitet e fundit, sipas të dhënave nga evidenca e trezorit dhe se dispozitat e këtij neni do të zbatohen nga 1 janari 2021 deri më 31 dhjetor 2021.

Rënia më e madhe e mbledhjes së mjeteve nga tatimet e pronës

U prezantuan edhe gjendjet në gjysmën e parë të vitit 2020, me ç'rast u theksua se në këtë periudhë të ardhurat janë në të njëjtin nivel në krahasim me të njëjtën periudhë të vitit 2019, me një rritje minimale prej 0,05%. Analizuar sipas llojeve të të ardhurave, niveli i këtyre të ardhurave mirëmbahet falë transferimeve dhe donacioneve të rritura, në llogari të të ardhurave të ulura tatimore, jo-tatimore dhe kapitale. Të dalat totale në këtë periudhë, të krahasuara me të njëjtën periudhë të vitit 2019, shënojnë një trend të

споредени со истиот период од 2019 година, бележат значаен наоден тренд, со исклучок на платите и на социјалните бенефиции. Реализацијата на буџетот во првото полугодие од 2020 година, во однос на истиот период од 2019 година, се влошува поради влијанието на пандемијата. Во својата презентација професорот истакна дека поради влијание на кризата со Ковид-19, најголем пад забележаа даноките на имот. Присутните забележаа дека сè уште има општини што не го наплаќаат данокот на имот и дека тоа во иднина не смее да се дозволи.

Тренд на зголемување на ненаплатени обврски

Беше упатено и прашање за состојбата со долговите на општините, при што од страна на Министерството за финансии беше истакнато дека има тренд на зголемување на ненаплатени обврски. Беше посочено дека до голем број општини се доставени опомена, бидејќи не ја исполнуваат законската обврска, односно, од 1-ви до 10-ти секој месец, во системот не ги внесуваат неизмирениите и букирани обврски. Од Министерството за финансии нагласија дека се подготвува активирање на финансиската инспекција, како и активирање на законската одредба за прогласување на постапки за финансиска нестабилност на општината. Беше апелirano општините поажурно да си ги наплаќаат долговите, да ги наплатат своите побарувања и да ги намалат непродуктивните расходи.

Поголем број на општини во услови на пандемија обезбедија соодветен пакет економски мерки за стопанските субјекти и за граѓаните

Одредена споредба на податоците од презентираниите финансиски анализи со финансиските движења во услови на пандемија во општина Гевгелија направи градоначалникот Сашо Поцков. Градоначалникот нагласи дека кај приходите има зголемување во вториот и во четвртиот квартал, а тоа е така, бидејќи КОВИД-19 се појави од 10 март 2020 година, а во првиот квартал се јануари, февруари и март. Во тој квартал од продажба на градежно земјиште влегуваат значителни средства, што се провлекуваат во текот на целата 2020 година. Вториот квартал веќе фирмите се соочуваат со кризата, а беа реализирани и избори, поради што не се распишуваат тендери за продажба на земјиште или за друго прибирање на капиталните приходи. Во третиот квартал се правеше подготовка на распишување на продажба на нови земјишта и наплаќање на комуналии и веќе во четвртиот квартал дојде наплатата. Затоа, во анализата за 2020 година, отскокнуваат вториот и четвртиот квартал, посочи Поцков. Исто така, градоначалникот рече дека многу општини, меѓу кои и неговата, се соочиле со силни очекувања од јавноста и од стопанските субјекти за обезбедување на поддршка со пакет

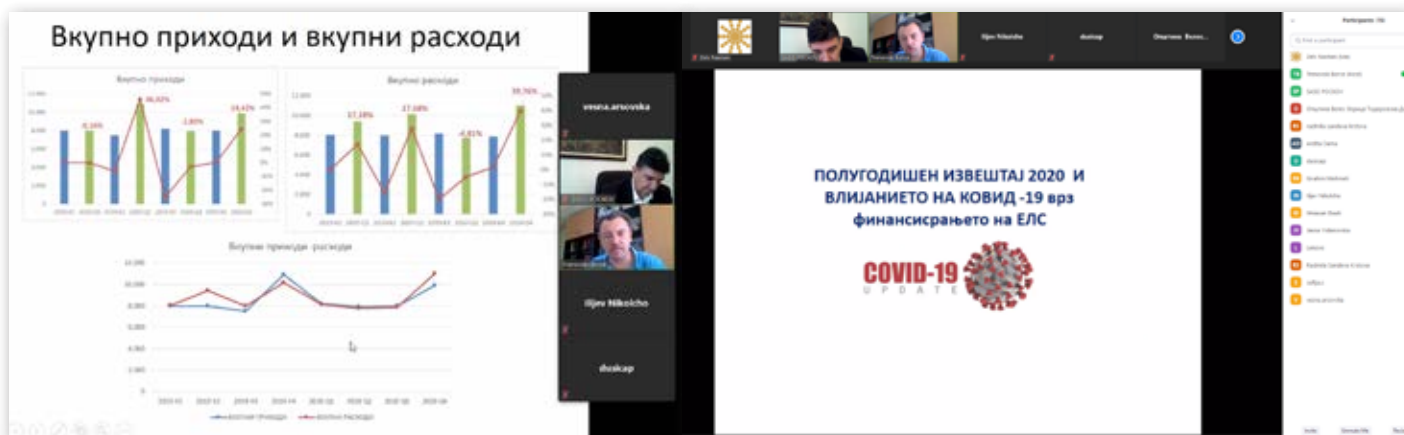
konsiderueshëm të rënies, me përjashtim të pagave dhe përfitimeve sociale. Realizimi i buxhetit në gjysmën e parë të vitit 2020 në krahasim me të njëjtën periudhë të vitit 2019 përkeqësohet për shkak të ndikimit të pandemisë. Në prezantimin e tij, profesori theksoi se për shkak të ndikimit të krizës me COVID-19, rënia më e madhe kanë shënuar tatimet e pronës. Të pranishmit theksuan se ende ka komuna që nuk mbledhin tatimin e pronës dhe se kjo nuk duhet të lejohet në të ardhmen.

Trendi i rritjes së detyrimeve të papaguara

U parashtrua edhe pyetja për gjendjen e borxheve të komunave, me ç'rast nga ana e Ministrisë së Financave u theksua se ekziston një trend i rritjes së detyrimeve të papaguara. U theksua se paralajmërime u janë dërguar një numri të madh të komunave, sepse ato nuk përmbushin detyrimin ligjor, gjegjësisht, nga 1 deri më 10 të çdo muaji, ato nuk regjistrujnë detyrimet e papaguara dhe të rezervuara në sistem. Nga Ministria e Financave theksuan se po përgatitet aktivizimi i inspektimit financiar, si dhe aktivizimi i dispozitës ligjore për deklarimin e procedurave për paqëndrueshmërinë financiare të komunës. U bë një apel komunave që t'i mbledhin borxhet e tyre me kohë, t'i mbledhin të hyrat e tyre dhe t'i zvogëlojnë të dalat joproductive.

Një numër më i madh komunash, në kushtet e një pandemie, siguruan një pako përkatëse masash ekonomike për subjektet ekonomike dhe për qytetarët

Një krahasim të caktuar të të dhënave nga analizat e prezantuara financiare me lëvizjet financiare në kushte të një pandemie në Komunën e Gjevgjeliës bëri kryetari Sasho Pockov. Sa i përket të ardhurave, kryetari i komunës theksoi se ka një rritje në tremujorin e dytë dhe të katërt për shkak se COVID-19 u paraqiti nga 10 marsi 2020 dhe janari, shkurti dhe marsi janë në tremujorin e parë. Në këtë tremujor hyjnë mjete të konsiderueshme të realizuara nga shitja e tokës ndërtimore, të cilat barten gjatë gjithë vitit 2020. Në tremujorin e dytë kompanitë tashmë ballafaqohen me krizën, ndërsa u mbajtën edhe zgjedhje, për shkak të të cilave nuk shpallehin tenderë për shitje të tokës ose mbledhje tjetër të të ardhurave kapitale. Në tremujorin e tretë bëhej përgatitje për shpallje të shitjes së tokave të reja dhe arkëtimin e taksave komunale dhe tashmë në tremujorin e katërt u realizua inkasimi i tyre. Prandaj në analizën për vitin 2020 dallohen tremujori i dytë dhe i katërt, theksoi Pockov. Kryetari i komunës tha gjithashtu se shumë komuna, ndër të cilat edhe komuna e tij, janë ballafaquar me pritje të forta nga opinionin dhe nga subjektet ekonomike për sigurimin e mbështetjes me një pako të masave ekonomike edhe nga pushteti lokal. Në këtë drejtim, Komuna e Gjevgjeliës është hequr dorë nga

економска мерки и од локалната власт. Во таа насока, општина Гевгелија се откажала од 100% планираните приходи и во делот на преземените мерки го одредила минималниот процент за плаќање за користење на јавни површини, минимумот за плаќање за истакнување на фирмарина и минимум на паушалот на занаетчиите, а обезбедила и поддршка за семејствата кои имаат деца во градинка, па од месец март тие плаќаат половина од утврдената цена за згрижување. Градоначалникот Поцков посочи одредено негодување на одлуката на Владата околу директната финансиска поддршка на јавните претпријатија, донесена под притисок на АДКОМ. Тој предложи доколку во иднина се предлага сличен пакет на мерки, да се размисли средствата прво да стигаат до општините, како основачи на овие комунални претпријатија.

Претседателот на Комисијата, градоначалникот на општина Велес Аце Коцевски, предложи за следната седница да се дебатира за извештајот од Државниот завод за ревизија во врска со ефективност на мерките и активностите во функција на реализација на пренесените надлежности што се финансираат со средства од блок дотации. Тој, исто така, ги информираше присутните за активностите на мешовитата работна група за пројабочување на децентрализацијата во земјата, која со одлука на Владата, објавена во Службен весник, стана и формално тело. Беше заклучено добро да се согледаат утврдените податоци во финансиските анализи и што поскоро да се одржи следна седница на која ќе се разговара за подобрување на системот за финансирање и утврдување на препораки во таа насока кои ќе бидат испратени до Владата на РСМ.

100% e të ardhurave të planifikuara dhe në pjesën e masave të ndërmarrja ka përcaktuar përqindjen minimale për pagesë për përdorimin e hapësirave publike; shumën minimale për pagesën e taksës së kompanisë dhe minimumin e paushallit të zejtarëve dhe ka siguruar edhe mbështetje për familjet që kanë fëmijët e tyre në kopsht, kështu që nga muaji mars ato paguajnë gjysmën e çmimit të caktuar për përkujdesjen e tyre. Kryetari Pockov shprehu një pakënaqësi të caktuar për vendimin e Qeverisë rreth përkrahjes së drejtpërdrejtë financiare të ndërmarrjeve publike, të miratuar nën presionin e kompanisë ADKOM. Ai propozoi se në rast se në të ardhmen propozohet një pako e ngjashme masash, të mendohet që mjetet së pari të arrijnë deri te komunat, si themelues të këtyre ndërmarrjeve komunale.

Kryetari i Komisionit, kryetari i Komunës së Velesit, Ace Kocovski propozoi që për seancën e ardhshme të debatohet për raportin e Entit Shtetëror të Revizionit në lidhje me efektivitetin e masave dhe aktivitetet në funksion të realizimit të kompetencave të transferuara që financohen me mjete nga bllok dotacionet. Ai gjithashtu informoi të pranishmit për aktivitetet e grupit të përzier punues për thellimin e decentralizimit në vend, i cili edhe zyrtarisht u bë trup me vendim të Qeverisë të publikuar në Gazetën zyrtare. U arrit në përfundimin se duhet të shqyrtohen mirë të dhënat e vendosura në analizat financiare dhe të mbahet sa më shpejt seanca e ardhshme në të cilën do të diskutohet për përmirësimin e sistemit të financimit dhe për përcaktimin e rekomandimeve në atë drejtim që do t'i dërgohen Qeverisë së RMV-së.

ПУБЛИКУВАН „ГОДИШНИОТ ИЗВЕШТАЈ НА ЗЕЛС ЗА 2020 ГОДИНА“

И оваа година ЗЕЛС издаде публикација на „Годишен извештај на ЗЕЛС за 2020 година“. Ова шеснаесетто издание, претставува уште една дополнителна алатка преку која ЗЕЛС на транспарентен начин ги прикажува активностите и резултатите реализирани во текот на годината, како и приходите, расходите и Ревизорскиот извештај за 2020 година.

Во него е прикажано работењето на органите и телата на ЗЕЛС, реализацијата на стратешките цели преку лобирањето, како и работењето на зајакнување на капацитетите на општинската администрација преку ЗЕЛС тренинг центарот. Од голема важност се и реализираните активности на поддршката што ЗЕЛС им ја дава на општините во делот на електронските услуги. Сите активности се прикажани преку бројки на остварени приходи и расходи и потврде ни со ревизорски извештај.

„Годишниот извештај на ЗЕЛС за 2020 година“ е подготвен на два јазика: на македонски и на албански јазик, но обезбедено е електронско издание и на англиски јазик. Тој е поставен на веб-страницата: www.zels.org.mk.

У ПУБЛИКУА „РАПОРТИ ВЈЕТОРИ БНЈВЛ-СË ПËР ВИТИН 2020“

Edhe këtë vit BNJVL publikoi botim të „Raportit vjetor të BNJVL-së për vitin 2020“. Ky botim i gjashtëmbëdhjetë me radhë është një vegël shtesë përmes të cilës BNJVL në mënyrë transparente paraqet aktivitetet dhe rezultatet e realizuara gjatë vitit, si dhe të hyrat, të dalat dhe Raportin e auditimit për vitin 2020.

Në të, është paraqitur puna e organeve dhe trupave të BNJVL-së, realizimi i qëllimeve strategjike përmes lobimit, si dhe puna e përfundimit të kapaciteteve të administratës komunale përmes Qendrës së trajnimeve të BNJVL-së. Aktivitetet e realizuara të përkrahjes që BNJVL u'a jep komunave në pjesën e shërbimeve elektronike janë gjithashtu shumë të rëndësishme. Të gjitha aktivitetet janë paraqitur përmes numrave të realizuara të të hyrave dhe të dalave dhe të konfirmuara nga ana e raportit të auditimit.

„Raportit vjetor i BNJVL-së për vitin 2020“ është përgatitur në dy gjuhë: maqedonisht dhe shqip, por është siguruar botim elektronik edhe në anglisht. I njëjti është vendosur në faqen e internetit: www.zels.org.mk.

ЧЕСТИТ 49-ТИ РОДЕНДЕН НА ЗЕЛС (26 АПРИЛ - „ДЕН НА ОПШТИНИТЕ“ И „ДЕН НА ЗЕЛС“)

ГЕЗУАР ДИТËЛИНДЈА Е 49-ТË Е БНЈВЛ-СË (26 ПРИЛЛИ - „ДИТА Е КОМУНАВЕ“ ДНЕ „ДИТА Е БНЈВЛ-СË“)

На сите единици на локалната самоуправа во Република Северна Македонија нека им е честит 26 април - „ДЕН НА ОПШТИНИТЕ“ и „ДЕН НА ЗЕЛС“.

Овој датум е утврден во Статутот на ЗЕЛС, бидејќи пред токму 49 години, односно на 26 април во 1972 година е одржано основачко Собрание и е формирана - „Заедница на општини и градови на Македонија“. Иницијативата ја покренале тогашните претседатели на собранијата на општините: Куманово, Кочани, Охрид, Скопје. Претставници од околу 30 општини во просториите на „Салон 19 -19“, лоциран во бараката број 12 во градот Скопје, на овој датум го усвоиле Статутот на Заедницата, донеле стратегиски документи и одлуки за начинот на нејзината работа. За прв претседател на Заедницата бил избран тогашниот претседател на Собранието на град Скопје, Драгољуб Ставрев. Било формирано Претседателство, Надзорен одбор и Одбор за комунален општински систем, како и Одбор за урбанизам и комунално - станбени прашања. Со тоа, како што е запишано во архивските документи, „создадена е цврста платформа за најширока соработка на комуни-те во Македонија“.

И еве, веќе 49 години, ЗЕЛС е единствената организација на локалните власти во нашата земја, која ги претставува и ги застапува интересите на сите 81 единица на локална власт и придонесува за подобрување на квалитетот на услугите што го даваат општините на своите граѓани. Исто така, ЗЕЛС има важна улога во унапредувањето на процесот на децентрализација на власта во нашата земја и развивањето на демократските принципи и учеството на граѓанинот во донесувањето на одлуки од локално значење. Спроведувањето на демократијата во секоја земја, всушност, започнува на локално ниво. Затоа, децентрализацијата на власта претставува и една од суштинските придонеси за напредокот на нашата земја на патот за членство во Европската Унија.

Пред ЗЕЛС стои период на значаен предизвик за продлабочување на процесот на децентрализација на власта во Република Северна Македонија, префрлање на нови надлежности на локално ниво, унапредување на системот на организирање на локалната власт и обезбедување на силна финансиска самостојност на општините. Овој процес на преговори на ЗЕЛС со централната власт е веќе започнат, во тек се разговори околу утврдувањето на можностите и на капацитетите за преземање на нови надлежности, па силно веруваме дека 50-годишнината на ЗЕЛС, следната година, ќе ја одбележиме со суштински и квалитетни промени во системот на локалното владеење во нашата земја.

Тë gjitha njësitë të vetëqeverisjes lokale të Republikës së Maqedonisë së Veriut, u'a urojmë 26 Prillin - „DITËN E KOMUNAVE“ dhe „DITËN E BNJVL-SË“.

Kjo datë është përcaktuar në Statutin e BNJVL-së, pasi që pikërisht para 49 vitesh, respektivisht më 26 prill, 1972, u mbajt Kuvendi themelues dhe u formua „Bashkësia e komunave dhe qyteteve të Maqedonisë“. Iniciativa ka qenë e ngritur nga ana e kryetarëve të atëhershëm në kuvendet e komunave: Kumanovë, Koçanë, Ohër, Shkup. Përfaqësuesit e rreth 30 komunave në hapësirën e „Sallës 19 -19“ të locuar në barakën numër 12, në qytetin e Shkupit, në këtë datë kanë miratuar Statutin e Bashkësisë, kanë miratuar dokumentet strategjike dhe vendimet për mënyrën e punës së saj. Për kryetar të parë të Bashkësisë u zgjodh kryetari i atëhershëm i Kuvendit të qytetit të Shkupit, Dragoljub Stavrev. U formua Kryesia, Bordi mbikëqyrës dhe Bordi për sistem komunal, si dhe Bordi për urbanizëm dhe çështje komunale-të banimit. Me këtë, siç është shënuar në dokumentet në arkiv, është krijuar një platformë e fuqishme për bashkëpunim më të gjërë të komunave në Maqedoni“.

Dhe ja, tashmë 49 vite, BNJVL është organizata e vetme e pushteteve lokale në vendin tonë që paraqet dhe përfaqëson interesat e të gjitha 81 njësitë të pushtetit lokal dhe kontribuon në përmirësimin e cilësisë së shërbimeve që i japin komunat ndaj qytetarëve. Gjithashtu BNJVL ka një rol të rëndësishëm në avancimin e procesit të decentralizimit të pushtetit në vendin tonë dhe zhvillimin e parimeve demokratike dhe pjesëmarrja e qytetarëve në procesin e vendim-marrjes të rëndësishëm për komunën.

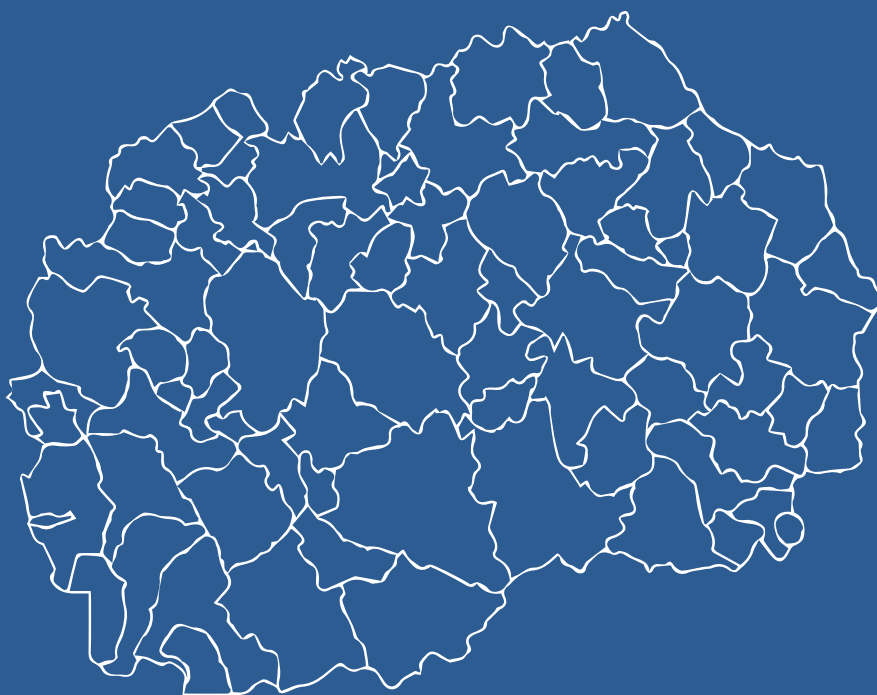
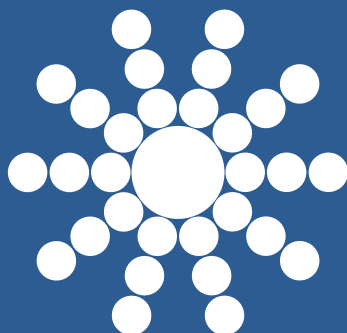
Zbatimi i demokracisë në çdo vend, në të vërtetë fillon në nivel lokal. Prandaj decentralizimi i pushtetit paraqet edhe një ndër kontributet thelbësore për avancimin e vendit në rrugën e anëtarësimit në Bashkimin Evropian.

Para BNJVL-së qëndron një periudhë e sfidës së rëndësishme lidhur me thellësimin e procesit të decentralizimit të pushtetit në Republikën e Maqedonisë së Veriut, transferimi i kompetencave të reja në nivel lokal, avancimi i sistemit të organizimit të pushtetit lokal dhe sigurimi i pavarësisë së fuqishme financiare të komunave. Ky proces i negociatave të BNJVL-së me pushtetin qendror tashmë ka filluar, në rrjedhë janë bisedimet rreth përcaktimit të mundësive dhe kapaciteteve për ndërmarrjen e kompetencave të reja, prandaj fuqimisht besojmë se 50 vjetorin e BNJVL-së, vitin e ardhshëm do t'a kremtojmë me ndryshime thelbësore dhe cilësore në sistemin e qeverisjes lokale në vendin tonë.

ЗАЕДНИЦА НА ЕДИНИЦИТЕ НА ЛОКАЛНАТА САМОУПРАВА
НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

BASHKËSIA E NJËSIVE TË VETËQEVERISJES LOKALE TË
REPUBLIKËS SË MAQEDONISË SË VERIUT

КОНТАКТ ИНФОРМАЦИИ

тел. +389 (0)2 30 99 033 | факс: +389 (0)2 30 61 994
ул. "Копенхагенска" бр. 5, п. фах 32, 1000 Скопје, Република Северна Македонија
contact@zels.org.mk | www.zels.org.mk

INFORMACIONE PËR KONTAKT:

tel. +389 (0)2 30 99 033 | faks: +389 (0)2 30 61 994
rr. "Kopenhagenska" nr. 5, F.P. 32, 1000 Shkup, Republika e Maqedonisë së Veriut
contact@zels.org.mk | www.zels.org.mk